

YÖNETMELİK

Karar Sayısı: 8510

24/5/1990 tarihli ve 90/500 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan “Seferberlik ve Savaş Hali Tüzüğü”nün yürürlükten kaldırılmasına ve ekli “Seferberlik ve Savaş Hâli Yönetmeliği”nin yürürlüğe konulmasına, 4/11/1983 tarihli ve 2941 sayılı Seferberlik ve Savaş Hali Kanununun 19 uncu maddesi ile 25/6/2019 tarihli ve 7179 sayılı Askeralma Kanununun 57 nci maddesi gereğince karar verilmiştir.

21 Mayıs 2024

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

SEFERBERLİK VE SAVAŞ HÂLİ YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ KISIM

Genel Esaslar

BİRİNCİ BÖLÜM

Başlangıç Hükümleri

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı;

a) Devletin tüm güç ve kaynaklarını, barış hâinden seferberlik ve/veya savaş hâline veya bunların henüz ilan edilmemiş olduğu ancak savaşı gerektirebilecek bir durumun baş gösterdiği gerginlik ve buhran dönemlerine süratle ve etkin bir şekilde geçirebilmek için hazırlıkların yürütülmesine,

b) Barıştan itibaren, 4/11/1983 tarihli ve 2941 sayılı Seferberlik ve Savaş Hali Kanunu ile ilgili diğer kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde yer alan seferberlik ve savaş hâli hükümlerinin uygulanma esaslarının, hazırlık ve teşkilatlanmaya ilişkin hususların, tüm kamu idarelerine, kurum ve kuruluşlara, buralardaki personele, gerçek ve tüzel kişilere verilecek görevlerin, yetkilerin, sorumlulukların ve yükümlülüklerin belirlenmesi, yerine getirilmesinin takip edilmesi ve hazırlıkların tatbikatlarda veya eğitimlerde uygulanarak denenmesine,

c) Seferberlik ve savaş hâllerinin ilan ve kaldırılmasına yönelik duyuru işlemlerine,

ç) Seferberlik ve savaş hâli planlaması kapsamındaki personel ve araç erteleme işlemlerine,

ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik, tüm kamu idareleri ile bu kamu idarelerine bağlı, ilgili ve ilişkili kurum ve kuruluşları, bunların koordine kurum ve kuruluşlarını, seferberlik ve savaş hâli planlamasına tabi özel kurum ve kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişileri kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelik, 4/11/1983 tarihli ve 2941 sayılı Seferberlik ve Savaş Hali Kanununun 19 uncu maddesi ile 25/6/2019 tarihli ve 7179 sayılı Askeralma Kanununun 57 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında;

a) Araç: Motorlu, motorsuz ve özel amaçlı taşıtlarla, iş makinelerini, lastik tekerlekli traktörleri ve her çeşit kara, deniz, su yolu ve hava araçlarını,

b) Araç görevlendirme belgesi: Kamu kurum ve kuruluşlarının seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları kapsamındaki araç ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla sefer görev emri verilmeyen araçlardan gerekli görülenlere verilen yükümlüğü gösteren belgeyi,

c) Bakanlık kontrolü: Bakanlıkların görev alanına giren ve özel kanunlarla ya da Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kurulmuş birlik, işletme, kurum ve teşebbüslerle, bütün özel kuruluş ve iş yerlerinde seferberlik ve savaş hâli hazırlık ve uygulamalarıyla ilgili konularda bilgi toplama, ihtiyaç, üretim ve üretilen mal ve hizmetlerin kullanılmasının planlanmasını ve gerektiğinde planların uygulanmasını,

ç) Bakanlık kuruluşları: Bakanlıkların merkez teşkilatı, bağlı, ilgili, ilişkili ve koordine kurum ve kuruluşları ile bunların taşra ve yurt dışı teşkilatını,

d) Bakanlıkların koordine kurum ve kuruluşları: Faaliyet gösterdiği sektör itibarıyla ilgili bakanlığın görev ve sorumluluk alanında bulunan kurum ve kuruluşları,

e) Birliğine tertip esası: Yedek personelin muvazafılık hizmetlerini yaparak terhis oldukları birlik ve kurumlara sefer görevli olarak görevlendirilmesini,

f) Bölgeden seferberlik usulü: Muvazafılık hizmetini yaptığı birliğe sefer görevli olarak tertip edilmeyen yedek personelin, adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre birlik ve kurumlara sefer görevli olarak görevlendirilmesini,

g) Buhan dönemi: Millî menfaatleri doğrudan veya dolaylı olarak tehdit eden veya etmesi muhtemel olan iç veya dış olay ya da olayların, ayrı ayrı veya birlikte vuku bulduğu ve bir çatısmaya ve/veya savaşa dönüşebilecek seviyeye gelmesiyle ortaya çıkan kriz hâllerini,

ğ) Çerçeve protokol: Bakanlık, kamu kurum veya kuruluşları arasında karşılıklı olarak yerine getirmeyi kabul ettikleri iş ve işlemlerle ilgili ana esasların belirlendiği belgeyi,

h) Detay protokol: Bakanlık, kamu kurum veya kuruluşlarının çerçeve protokol kapsamında yapılacak iş ve işlemlerinin alt unsurlar tarafından detaylandırılarak uygulama usullerinin belirlendiği belgeyi,

ı) Diğer ihtiyaç makamları: Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ile seferberlik ve savaş hâli planlamasına tabi kamu ve özel kurum ve kuruluşlar, bakanlıkların bağlı, ilgili, ilişkili ve koordine kurum ve kuruluşları ile halkın ihtiyaçlarının karşılanması kapsamında valilikleri,

i) Emre girme: Bir birliğin kuruluşunda bulunduğu komutanlıktan alınıp geçici olarak bir başka komutanlığa verilmesini, emrine birlik verilen komutanlığın bu birlik üzerinde tam komuta yetkisini haiz olduğunu, bu yetkiyi alan komutanın, emir ve komutası altındaki birliklerin muharebe hizmet desteğinin sağlanması dâhil bütün faaliyetlerini sevk ve idare edeceğini,

j) Erteleme: Seferberlik ve savaş hâllerinde Türk Silahlı Kuvvetlerini destekleyen millî harp gücünü ve genel hayatı olumsuz yönde etkilememesi amacıyla, kamu ve özel kurum ve kuruluşlarının çalışmalarını aksatmadan sürdürmesi için, bu yerlerde çalışan bazı personelin silahlı altına alınmasının veya lojistik yükümlülük uygulanmasının geçici olarak geri bırakılmasını,

k) Ferdî seferberlik eğitimi: Yedek personele, seferberlik ve savaş hâlinde görev alacağı ihtisası ile ilgili yenilikler hakkında bilgi vermek, yeni silah ve teçhizatları tanıtmak, yedek personelin ihtisası açısından zafiyeti tespit edilen hususlarda bilgi ve beceri yönünden geliştirilmesini sağlamak amacıyla belirli bir süre silahlı altına alınarak uygulanan eğitimi,

l) Genel seferberlik: Ülkeye yönelik bir tehdidin karşılanması, bütün güç ve kaynakların kullanılabilmesi için ülkenin bütününde uygulanan seferberliği,

m) Gerginlik dönemi: Millî menfaatleri içte ve dışta olumsuz yönde etkileyecek olayların, ülkeyi bir buhran durumuna götürebilecek tarzda tırmanması hâlini,

n) Harekât komutası: Bir komutanın, muhabere hizmet desteğinin sağlanması hariç, tahsis edilen firmaları iş ve hizmetlerin yapılması sırasında sevk ve kontrol yetkisini,

o) Harekât kontrolü: Zaman ve bölge olarak sınırlı özel görevlerin başarılabilmesi için Türk Silahlı Kuvvetlerine tahsis edilen kamu kurum ve kuruluşları veya bunlara ait birimlerin idari ve lojistik sorumluluklar kendi teşkilatına ait olmak üzere kullanılmasında ilgili komutana verilen yetkiyi,

ö) İş makineleri: Yol inşaat makineleri ile benzeri tarım, sanayi, bayındırlık, millî savunma ile çeşitli kuruluşların iş ve hizmetlerinde kullanılan; iş amacına göre üzerine çeşitli ekipmanlar monte edilmiş, kara yolunda insan, hayvan, yük taşımada kullanılmayan motorlu araçları,

p) Kayıt numaralı yedek personel: Yükümlülük esaslarına göre askerlik hizmetini tamamlamış, ilgili kanunlarda belirtilen yaş sınırları içerisinde sefer görev emri verilme niteliklerini haiz yedek subay, yedek astsubay ve yedek erbaş ve erleri,

r) Kaynak: Yedek personel ile kamu veya özel kurum ve kuruluşlarla gerçek kişilere ait tesisler, araçlar, insan gücü ve bunlar tarafından üretilen her türlü mal ve hizmetleri,

s) Kısmi seferberlik: Ülkenin bir veya birden çok bölgesinde uygulanan ve bütün güç ve kaynakların kullanılmasını gerektirmeyen seferberliği,

ş) Kurum ve kuruluş: Bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarını, özel kanunlarla ya da Cumhurbaşkanlığı karnamesi ile kurulmuş kurum ve kuruluşlar ile kamu ve özel tüzel kişilikleri,

t) Mahallî planlama: İhtiyaçların, il veya ilçelere bırakılmış olan kaynaklardan karşılanması amacıyla mülki idare amirliği tarafından yapılan planlamayı,

u) Mal ve hizmet: Gerçek veya tüzel kişilerin; mülkiyetinde veya kontrolünde bulunan, ihtiyaç sahibi makamların ihtiyacını karşılamaya matuf varlıkların bütünü ile ihtiyaçların karşılanması için belirli bir süre içerisinde çalışmayla gerçekleştirilen üretim, bakım, onarım, ulaştırma, konaklama, sağlık, depolama, inşaat, düzenleme, kullanmaya hazır hâle getirme, bir görevi sevk ve idare etme ve benzeri faaliyetlerle elde edilen belirli bir etki ve sonuç ile sahip oldukları seferberlik ve savaş hâli planlamasına konu olabilecek her türlü imkânı,

ü) Merkezî planlama: İhtiyaçların, bakanlıkların kuruluş veya kontrolünde bulunan yurt içi kaynaklardan karşılanması amacıyla bakanlıklar tarafından ve ülke genelinde yapılan planlamayı,

v) Millî Alarm Sistemi: Millî güvenliğin tehdit altında olduğu, yakın çatışma ihtimalini de içeren tehditlere mukabele etmek, süratli ve düzenli bir şekilde barış durumundan seferberlik ve savaş hâline geçmek amacıyla ilgili bakanlık, kurum ve kuruluşlarla koordineli olarak Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği tarafından hazırlanan ve Cumhurbaşkanı kararıyla yürürlüğe konulan mevzuat hükümlerine göre barıştan itibaren icra edilecek sivil ve askerî tedbirler bütünü,

y) Millî müdafaa mükellefiyeti: Seferberlik ve savaş hâli ile bu hâllerin henüz ilan edilmemiş olduğu ancak savaşı gerektirebilecek bir durumun baş gösterdiği gerginlik ve buhran dönemlerinde yapılacak seferberlik hazırlıkları ile kıtaların toplanması esnasında alelade vasıtalarla temin edilemeyen askerî ihtiyaç veya hizmetlerin 7/6/1939 tarihli ve 3634 sayılı Millî Müdafaa Mükellefiyeti Kanunu kapsamında gerçek ve tüzel kişiler tarafından karşılanması veya yerine getirilmesi yükümlülüğünü,

z) Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonu: 3634 sayılı Kanunun 8 inci ve 9 uncu maddeleri kapsamında il ve ilçelerde millî müdafaa mükellefiyetlerinin tatbikini sağlayan komisyonu,

aa) Mülki idare amirleri: İllerde valiyi, ilçelerde kaymakamı,

bb) Olağanüstü hâl: Savaş, savaşı gerektirecek bir durumun baş göstermesi, seferberlik, ayaklanma, vatan veya Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma, ülkenin ve milletin bölünmezliğini içten veya dıştan tehlikeye düşüren şiddet hareketlerinin yaygınlaşması, anayasal düzeni veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerinin ortaya çıkması, şiddet olayları nedeniyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması, tabii afet veya tehlikeli salgın hastalık ya da ağır ekonomik bunalımın ortaya çıkması hâllerinde yurdun tamamında veya bir bölgesinde, süresi altı ayı geçmemek üzere Cumhurbaşkanınca ilan edilen durumu,

cc) Özel çağrı: Türk Silahlı Kuvvetlerinin bu maksatla belirlenen nitelikli birlik ve kurumlarının tamamının veya bir kısmının, gerginlik ve buhran dönemlerinde seferî teşkilat ve kadro seviyesine çıkarılması ve hareket süresince bu seviyeyi korumaları için gerekli personel ve lojistik desteği sağlamak üzere gizli veya açık olarak yapılacak çağrısı,

çç) Özel ihtiyaç: Seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları kapsamında planlanmayan ancak Türk Silahlı Kuvvetlerinin seferberlik ve savaş hâlinde özel olarak ihtiyaç duyacağı araç, mal ve hizmetleri,

dd) Protokol: En az iki kamu kurum veya kuruluşunun seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları ile bunların uygulanmasında karşılıklı olarak yerine getirmeyi kabul ettikleri yükümlülükleri gösteren belgeyi,

ee) Savaş: Devletin bekasını temin etmek, millî menfaatleri sağlamak ve millî hedefleri elde etmek amacıyla, başta askerî güç olmak üzere Devletin maddi ve manevi tüm güç ve kaynaklarının hiçbir sınırlamaya tabi tutulmadan kullanılmasını gerektiren silahlı mücadele,

ff) Savaş hâli: Savaş ilanına karar verilmesinden, bu hâlin kaldırıldığına ilan edilmesine kadar devam eden süre içinde hak ve hürriyetlerin kanunlarla kısmen veya tamamen durdurulabildiği hâli,

gg) Sefer görev emri: Seferi yükümlülük verilen personel ve araçlar için, gideceği yerin ve katılacağı birliğin seferberlik numarası ile gerekli diğer bilgilerin yazılı olduğu belgeyi,

ğğ) Seferberlik: Devletin bütün güç ve kaynaklarının başta askerî güç olmak üzere, savaşın ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde hazırlanması, toplanması, tertiplenmesi ve kullanılmasına ilişkin faaliyetlerin uygulandığı, hak ve hürriyetlerin kanunlarla kısmen veya tamamen durdurulabildiği hâli,

hh) Seferberlik hâli: Seferberlik uygulamasının başlatıldığı gün ve saatten kaldırıldığı gün ve saate kadar devam eden durumu,

ıı) Seferberlik tatbikatı: Seferberlik ve savaş hâliyle ilgili personel, insan gücü, araç, mal ve hizmet hazırlıklarının uygulanması, sivil ve askerî makamların çağrı bildirimi eğitimlerinin geliştirilmesi, yedek personelin eğitimlerinin tazelenmesi ve yenilikler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak maksadıyla uygulanan tatbikatı,

ii) Seferberlik tatbikatı veya ferdi seferberlik eğitimi bakayası: Seferberlik tatbikatı veya ferdi seferberlik eğitimine planlanıp birliğine katılmayanları,

jj) Seferberlik ve savaş hâli ödeneği: Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamlarının seferberlik ve savaş hâllerinin ilk safhasında etkinliğinin muhafaza edilmesi amacıyla, birliklerin ilk harekâtında bir aylık süre dikkate alınarak belirlenen acil ve zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak üzere planlanan ve sefer durumunda merkezî yönetim bütçesinden aktarım yapılarak kullanılacak olan ödeneği,

kk) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları planlama ve koordinasyon kurulu: Bakanlık, kurum, kuruluş ve iller tarafından yürütülen seferberlik ve savaş hâli planlama ve hazırlıklarının koordinasyonunu sağlamak üzere oluşturulan kurulu,

ll) Sicil numaralı yedek personel: Türk Silahlı Kuvvetlerine, muvazzaf veya sözleşmeli olarak nasbedilmiş subay ve astsubaylar ile sözleşmeli olarak nasbedilmiş uzman erbaş ve sözleşmeli erbaş ve erlerden çeşitli nedenlerle ayrılan, terhis olan veya çıkarılan, ilgili kanunlarda belirtilen yaş sınırları içerisinde sefer görev emri verilme niteliklerini haiz personeli,

mm) Silahaltı davetiyesi: Barışta manevra, tatbikat, atış ve konferanslar gibi öğretim ve eğitim amacıyla silahaltına alınacak yedek personel ile araçların çağrılmalarına ilişkin belgeyi,

nn) Sözleşme: Bir kamu kurum, kuruluş veya yetki verilen komutanlıklarla gerçek ve tüzel kişilerin seferberlik ve savaş hâli hazırlık ve uygulamasında karşılıklı olarak yerine getirmeyi kabul ettikleri her türlü işlemleri gösteren belgeyi,

oo) Tahsis: Bakanlıkların kuruluş ve kontrolünde bulunan personel, insan gücü, araç, ürün, tesis, mal ve hizmetler ile ilgi alanına giren kamu ve özel sektör kurum, kuruluş ve iş yerlerine ait kaynakların; öncelikle Türk Silahlı Kuvvetleri, kamu kurum ve kuruluşları ile halkın seferberlik ve savaş hâli ihtiyaçlarını karşılamak üzere planlandığı hâliyle ayrılması işlemini,

öo) Topyekûn savunma: Ülkenin maddi ve manevi tüm millî güç unsurları ile bir bütün hâlinde savunulmasını,

pp) Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamları: Millî Savunma Bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı, Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı ve Hava Kuvvetleri Komutanlığı ile seferberlik ve savaş hâllerinde Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenecek bölümleri ile kuvvet komutanlıkları emrine girecek Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının birlik ve kurumlarını,

rr) Yedek personel: Muvazzaflık hizmetini tamamlamış, ilgili kanunlarda belirtilen yaş sınırı içerisindeki personeli,

ss) Yedek personel yaş sınırı: 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ve 28/5/1988 tarihli ve 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanununda belirtilen yaş hadleri ile 7179 sayılı Kanun hükümleriyle belirlenen askerlik çağının sonunu, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Teşkilat, Görev, Yetki ve Sorumluluklar

Teşkilat

MADDE 5- (1) Beşinci ve altıncı fıkralarda belirtilen hükümler saklı kalmak kaydıyla bu Yönetmelik kapsamındaki tüm kamu kurum ve kuruluşları; seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına ilişkin görev, yetki ve sorumlulukların yerine getirilmesi, seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarının yapılması, geliştirilmesi, süratle uygulanması, faaliyetlerin yönlendirilmesi, koordinasyonu, kontrolü ve denetiminin sağlanması amacıyla, uzmanlık alanları ve teşkilat yapılarına uygun olarak gerekli düzenlemeleri yaparlar.

(2) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına ilişkin görev ve hizmetleri yürütecek personel, mesleki yeterliliklerinin sürekliliğini ve geliştirilmesini sağlamak üzere mesleki eğitime tabi tutulur. Mesleki eğitim programlarının muhtevası, süresi, icrası ile eğitim faaliyetlerine ilişkin diğer hususlar ilgisine göre Millî Savunma Bakanlığı ve Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği ile yakın iş birliği ve koordinasyon içerisinde yürütülür. Bu personelin deneyimlerini artırabilmesi ve güncel gelişmelerin takibi için ilgili bakanlık, kurum ve kuruluşların düzenleyeceği eğitim ve seminerlere katılımı sağlanır.

(3) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına ilişkin görev ve hizmetleri yürütecek birimler;

a) Bu Yönetmelik ile Seferberlik ve Savaş Hâli Hazırlıkları Direktifinde yer alan seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına ilişkin görev, yetki ve sorumlulukları yerine getirmekle,

b) Seferberlik ve savaş hâli planlarını yapmak, geliştirilmesine yönelik çalışmalarda bulunmak ve gerektiğinde seferberlik ve savaş hâli planlarını süratle uygulamakla,

c) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına yönelik gerekli faaliyetlerin yapılması, yürütülmesi, yönlendirilmesi, koordinasyonu, kontrolü ve denetimini sağlamakla,

sorumludur. Birim yöneticileri; verilen görevlerin sürat ve intizamla yapılmasından adli ve askerî teşkilat hariç olmak üzere merkez teşkilatındaki birimler için üst yöneticisine, taşra teşkilatındaki birimler için illerde valiye, ilçelerde kaymakama karşı sorumludur.

(4) İhtiyaç hâlinde üçüncü fıkra da belirtilen görev ve hizmetlerin hızlı, verimli ve güvenli bir biçimde yerine getirilmesi amacıyla bakanlar, kamu kurum ve kuruluşlarının en üst yöneticileri ve mülki idare amirleri, bünyelerindeki diğer birimlerde çalışan personeli, seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına ilişkin görev ve hizmetleri yürütecek birimlerde görev yapan personel ile birlikte çalıştırabilir.

(5) Türk Silahlı Kuvvetlerinde seferberlik işlemleriyle ilgili kadro ve teşkilatlanma Genelkurmay Başkanlığınca belirlenir ve Millî Savunma Bakanlığınca onaylanır. Türk Silahlı Kuvvetlerinin seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına ilişkin koordinasyon, kontrol ve denetim hizmetlerini, Millî Savunma Bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı ve kuvvet komutanlıkları kendi bağlıları ve emrindeki birlikler için ayrı ayrı yerine getirir.

(6) Millî Savunma Bakanlığı, seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına ilişkin görev ve hizmetleri bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla sorumluluk ve uzmanlık alanlarına göre uyumlu olarak yerine getirebilmek için bu Yönetmelik esaslarına göre gerekli düzenlemeleri yapar.

Koordinatörlük görevi

MADDE 6- (1) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarının en üst düzeyde yapılmasında ve uygulanmasında;

a) Millî Savunma Bakanlığı;

1) Türk Silahlı Kuvvetlerine ilişkin işlemlerde,

2) Seferberlik ve savaş hâllerinde Cumhurbaşkanlığı kararıyla belirlenecek bölümleriyle kuvvet komutanlıklarının emrine girecek Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı birliklerine ilişkin işlemlerde,

b) Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği; Türk Silahlı Kuvvetlerinin görev alanı dışında kalan işlemlerde,

c) Cumhurbaşkanlığı; (a) ve (b) bentlerinde belirtilen işlemlerin ortaklaşa yürütülmesinde,

koordinatörlük görevini yerine getirir.

Cumhurbaşkanlığının görev ve yetkileri

MADDE 7- (1) Cumhurbaşkanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları ile seferberlik ve savaş hâlinde tüm çalışmaların koordineli olarak yapılmasını sağlamak.

b) Mevzuatla verilen görevleri yapmak.

c) Cumhurbaşkanı tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

Millî Savunma Bakanlığının görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 8- (1) Millî Savunma Bakanlığının görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) Seferberlik ve savaş hâlinde ihtiyaç duyulan önlemlerin alınması için Cumhurbaşkanına görüş vermek ve teklifte bulunmak.

b) Seferberlik ilanını gerektirecek durumlarda, bu hâlin ilanı için Millî Güvenlik Kuruluna görüş bildirmek.

c) Türk Silahlı Kuvvetlerinin seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları ile ilgili faaliyetlerini diğer bakanlıklarla koordine etmek.

ç) Genelkurmay Başkanlığının teklifiyle acil ihtiyaç duyulan yedek personelin, Cumhurbaşkanının muvafakatiyle süresi yedi günü geçmemek üzere silahlı altına alınmasını sağlamak.

d) Seferberlik ve savaş hâlinin henüz ilan edilmemiş olduğu ancak savaş gerektirebilecek bir durumun baş gösterdiği gerginlik ve buhran dönemlerinde, kısa zamanda hazırlıkların tamamlanabilmesi ve noksansız olarak üst düzeyde harbe hazır olunması amacıyla, ihtiyaç duyulacak araç, mal ve hizmetlere ilişkin olarak, seferberlik ve savaş hâlinde Türk Silahlı Kuvvetleri harekât kontrolüne girecek olan kamu kurum ve kuruluşlarının imkânlarından Cumhurbaşkanlığı kararı ile yararlanmak ve Cumhurbaşkanlığı kararı ile belirlenen kamu kurum ve kuruluşlarının bağlı bulunduğu bakanlık ile barıştan itibaren çerçeve protokol yapmak.

e) Seferberlik ve savaş hâllerinde Cumhurbaşkanlığı kararıyla belirlenecek bölümleriyle kuvvet komutanlıkları emrine girecek Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı birliklerinin, İçişleri Bakanlığı ve Millî Savunma Bakanlığı arasında yapılacak

protokol hükümleri doğrultusunda, sefer stokları dâhil olmak üzere her türlü ihtiyacını, emrine gireceği kuvvet komutanlıklarının standartlarına uygun olarak sağlamak.

f) Kaynaklar hakkında Türk Silahlı Kuvvetleri için gerekli bilgileri temin etmek, meydana gelen değişiklik ve gelişmeleri izleyerek değerlendirmek ve kaynak bilgilerinin güncel durumda bulundurulmasını sağlamak.

g) Bakanlıklar tarafından hazırlanan mal ve hizmet üretimine ilişkin kaynak bilgilerinin Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamlarına gönderilmesini sağlamak.

ğ) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları kapsamında Türk Silahlı Kuvvetlerinin bakanlıklar kanalıyla tedarik edilecek ihtiyaçlarını onaylayarak kaynağı kontrol eden bakanlığa bildirmek ve Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla kaynak sahibi bakanlıklar ile çerçeve protokol yapmak.

h) Personel ve araç seferberliği hazırlıkları kapsamında Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamlarına tahsis yapmak.

ı) Türk Silahlı Kuvvetlerinin personel ihtiyaçlarına yapılan tahsislerin tebliğini sağlamak.

i) Türk Silahlı Kuvvetlerinin araç ihtiyaçlarına yapılan tahsisleri, ilgili mevzuatında belirtilen işlemlerin yapılması amacıyla valiliklere göndermek.

j) Seferberlik ve savaş hâllerinde ihtiyaçların karşılanması konusunda Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar, diğer ilgili makamlar ve özel kuruluşlarla iş birliği yapmak ve üretim kaynaklarında yapılması gereken düzenlemeleri ve üretilecek mal ve hizmetleri belirleyerek üretimin seferberlik ve savaş hâli ihtiyaçlarını karşılayacak hâle getirilmesi için gerekli önlemleri aldirmek.

k) İhtiyaçların yerinde, zamanında, yeterli ve sürekli olarak karşılanması amacıyla Cumhurbaşkanlığı, ilgili bakanlık ve kuruluşlarla iş birliği hâlinde gerekli görülen malların ve yurt dışından tedarik yoluyla karşılanacak ihtiyaçların barıştan itibaren tedarik edilerek stoklanması için çalışmalar yapmak ve ilgililerince gerekli önlemin alınmasını teklif etmek.

l) Kaynağı kontrol eden bakanlıklarca yapılan tahsislerin Genelkurmay Başkanlığınca tespit olunan ve Millî Savunma Bakanı tarafından onaylanan ilke ve önceliklere göre Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamlarına dağıtımını düzenlemek ve yapılan tahsisleri onaylayarak ihtiyaç makamlarına göndermek.

m) Seferberlik ve savaş hâli, seferberlik ve savaş hâlinin henüz ilan edilmemiş olduğu ancak savaşı gerektirebilecek bir durumun baş gösterdiği gerginlik ve buhran dönemleri ile barış şartlarında tatbikat ve eğitim için Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamlarına yedek personel görevlendirmesi yapmak, insan gücü ihtiyacını kaynak sahibi makamlara bildirmek ve yapılan tahsislerin takibini sağlamak.

n) Barıştan itibaren araç ve yedek personel için erteleme işlemlerini yürütmek.

o) Türk Silahlı Kuvvetleri seferberlik ve savaş hâli ödeneği ihtiyaçlarının tespiti, planlanması, protokole bağlanması ve ödeme işlemlerinin zamanında gerçekleştirilmesini sağlayacak önlemleri almak ve seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarının tatbikatlarda denemesiyle ilgili ödeneklerin bütçeye tahsisi için gerekli planlamaları yapmak.

ö) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları kapsamında yapılacak olan seferberlik tatbikatları ve ferdi seferberlik eğitimlerine dair her yıl Cumhurbaşkanlığı kararı alınmasını teklif etmek ve alınan Cumhurbaşkanlığı kararının uygulanmasına ilişkin genelge yayımlamak.

p) Millî Savunma Bakanlığı bağılı birlik ve kurumların seferberlik numaralarını belirlemek.

r) Bakanlıklarla, kamu kurum ve kuruluşlarının seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları planlama ve koordinasyon kurullarında temsilci bulundurmak.

s) Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği koordinatörlüğünde yapılan denetlemelerde gerektiğinde temsilci bulundurmak.

ş) Seferberlik ve savaş hâllerinde, barış döneminde yapılan hazırlıkların süratle uygulamaya konulması için gerekli işlemleri yapmak.

t) Seferberlik ve savaş ilanında ve bu hâller süresince 3634 sayılı Kanunun uygulanmasıyla ilgili işlemleri yapmak.

u) Seferberlik ve savaş hâline yönelik verilen diğer görevleri yapmak.

Diğer bakanlıkların görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 9- (1) Diğer bakanlıkların görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına ilişkin görev ve hizmetleri yürütecek birimleri çalıştırmak ve denetlemek.

b) Seferberlik ve Savaş Hâli Hazırlıkları Direktifinde yer alan planları, bu direktifle belirlenen esas ve usullere uygun olarak ilgili makamlarla uyumlu biçimde hazırlamak, geliştirmek, denenmesini ve gerektiğinde uygulanmasını sağlamak.

c) Bakanlık kuruluşları ile bunlara bağlı ve bunların kurdukları veya özel kanunlarla ya da Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kurulmuş birlik, işletme, müessese, teşebbüsler ve bakanlık görev alanına giren özel kuruluşların seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına yönelik ilgili mevzuatta yer alan görevlerini gerginlik ve buhran dönemleri ile seferberlik ve savaş hâllerinde de etkin olarak yerine getirmek ve bunun için gerekli olan düzenlemeleri yapmak.

ç) Bakanlıklarının bünyesinde, kontrolünde ve denetiminde bulunan kaynakları belirlemek, kaynak bilgilerinin güncel hâlde bulunmasını sağlamak ve ilgili makamlara göndermek.

d) Bakanlıklarının bünyesinde, kontrolünde ve denetiminde bulunan kurum ve kuruluşlar ile bunlara ait kaynaklarla, Türk Silahlı Kuvvetleri öncelikli olmak üzere diğer bakanlıklar ve valilikler tarafından bildirilen seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına ilişkin ihtiyaçların karşılanması için tahsis yapmak.

e) Bakanlık teşkilatına ve seferberlik ve savaş hâli planlamasına dâhil edilecek bakanlıklarının kontrolünde ve denetiminde bulunan özel kurum ve kuruluşlara bu konuda görevler vermek.

f) Seferberlik veya savaş hâli ilan edildiğinde yapılan hazırlıkların noksansız olarak uygulanmasını başlatmak ve yürütmek.

g) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları hakkında Cumhurbaşkanı kararları ve millî güvenlik siyaseti çerçevesinde belirlenen görevlerin yerine getirilmesi için uzun vadeli planlar, kalkınma planları, orta vadeli programlar ve yıllık programlarda öncelikle yer alması gerekli görülen önlemleri almak ve uygulamak.

ğ) Topyekûn savunma, seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları için alınan önlemlere ilişkin plan ve programlarla yıllık çalışma ve uygulama programlarının yürütülmesinde, kuruluşlarında ortaya çıkan güçlüklerin, aksaklıkların ve tikanıklıkların, bakanlıkları düzeyinde veya bakanlıklar arası düzeyde giderilmesini sağlamak.

h) Topyekûn savunma, seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına ilişkin hizmet ve faaliyetlerin ekonomik ve etkin biçimde yerine getirilmesi için personel, ödenek ve malzeme gibi mevcut kaynakların uygun ve verimli kullanılmasını sağlamak.

ı) Topyekûn savunma, seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarının geliştirilmesini ve tatbikatlarda denenmesini sağlayacak biçimde bütçelerinde gerekli ödenekleri ayırmak.

î) Bakanlıkları ile ilgili seferberlik ve savaş hâli ödeneği ihtiyaçlarının tespiti, planlanması, protokole bağlanması ve ödeme işlemlerinin zamanında gerçekleştirilmesini sağlayacak önlemleri almak.

j) Planlama ve uygulamada, yürürlükteki mevzuatın yeterli olmadığı durumlarda ihtiyacı karşılayacak yeni yasal düzenlemeler için hazırlık çalışmaları yapmak.

k) Bakanlıkları bünyesindeki kuruluşlarda topyekûn savunma, seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarıyla görevli personelin eğitimi için planlar hazırlamak ve uygulamak.

l) Bakanlıkları bünyesindeki kuruluşlarda görevli kritik yedek personel ile araç erteleme işlemlerini Millî Savunma Bakanlığı ile koordineli olarak yürütmek.

m) Topyekûn savunma, seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına ilişkin konularda bakanlıkları teşkilatıyla kontrolünde ve denetiminde bulunan, planlamaya dâhil özel kurum ve kuruluşların kontrol ve denetimini yapmak, gerektiğinde sürekli çalışmayı sağlayacak önlemleri almak.

n) Seferberlik ve savaş hâline yönelik verilen diğer görevleri yapmak.

(2) Bakanlıklar; bakanlık kuruluşlarına ait imkânlarını, seferberlik ve savaş hâlinde veya seferberlik ve savaş hâlinin henüz ilan edilmemiş olduğu ancak savaşı gerektirebilecek bir durumun baş gösterdiği gerginlik ve buhran dönemlerinde Cumhurbaşkanlığı kararı ile Türk Silahlı Kuvvetlerinin harekât kontrolüne vermek, harekât kontrolüne verilen kurum ve kuruluşlarla ilgili olarak barıştan itibaren Millî Savunma Bakanlığı ile çerçeve protokol yapmak ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin yetkili komutanlıkları ile koordineli şekilde yürütülecek planlama çalışmalarına ilgili kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılmasını sağlamak, bu kapsamda yapılan hazırlıkları takip etmek ve denetlemekle yükümlüdür.

Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 10- (1) Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) Bakanlıklar ile kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşlarının ve illerin, seferberlik ve savaş hâline ilişkin planlama ve hazırlıklarının etkin ve süratli şekilde yürütülmesi ve askerî hazırlıkların sivil kaynaklarla desteklenmesi için bakanlıklar ile kurum ve kuruluşlar arasında iş birliğini, uyumu ve hazırlıkların geliştirilmesini sağlamak.

b) Kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşları ve iller tarafından gerginlik ve buhran durumu ile seferberlik ve savaş hâline ilişkin olarak yapılacak planları, kaynak planlama faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin esasları ve seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları kapsamındaki iş ve işlemleri belirlemek ve yönlendirmek amacıyla Seferberlik ve Savaş Hâli Hazırlıkları Direktifinin hazırlanmasına ilişkin çalışmaları yürütmek.

c) Kamu kurum ve kuruluşları ve illerin seferberlik ve savaş hâline ilişkin planlarının yapılmasını ve geliştirilmesini sağlamak.

ç) Kamu kurum ve kuruluşlarının plan taslaklarını incelemek, değerlendirmek ve plana nihai hâlini vermek üzere icra edilen seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları planlama ve koordinasyon kurulu toplantılarına iştirak etmek.

d) Seferberlik ve savaş hâli planlamasına dâhil edilen kaynakların bilgilerinin bir araya getirilmesine ve bunların Cumhurbaşkanlığına, bakanlıklara, Türk Silahlı Kuvvetlerine, kurum ve kuruluşlara, illere ve halkın ihtiyaçlarına tahsisinin yapılmasına ilişkin işlemlerin bu Yönetmelik hükümleri doğrultusunda sorumlu makamlar tarafından elektronik bilgi sistemi üzerinde yerine getirilmesini takip ve koordine etmek.

e) Cumhurbaşkanınca alınan seferberlik ilanı kararını bakanlıklara duyurmak.

f) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına ilişkin olarak bakanlıklar ile kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşlarının bu hususta görevli personeline eğitim vermek.

g) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarını adli ve askerî teşkilat hariç olmak üzere ülke çapında denetlemek.

ğ) Kamu kurum ve kuruluşları ve illerin seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına ilişkin durum, denetleme ile tatbikat raporlarını değerlendirmek ve ilgili makamlara göndermek.

h) Kamu kurum ve kuruluşlarının ve illerin seferberlik ve savaş hâline ilişkin insan gücü ihtiyacının belirlenmesine ve bu ihtiyacın karşılanmasına ilişkin çalışmalara katkıda bulunmak.

ı) Bakanlık kuruluşlarında veya kontrolünde bulunan fabrika ve iş yerlerinden hangilerinin harp sanayiine dönüşerek ihtiyaçların nasıl ve ne miktarda karşılanacağı hususunda icra edilecek koordinasyon faaliyetlerine iştirak etmek ve görüş bildirmek.

i) Seferberlik ve savaş hâline yönelik verilen diğer görevleri yapmak.

Genelkurmay Başkanlığının görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 11- (1) Genelkurmay Başkanlığının görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları kapsamında barıştan itibaren yurt içi ve yurt dışında konvansiyonel ve konvansiyonel olmayan harekât tedbirlerine yönelik istenilen ihtiyaçların karşılanması için gerekli teşkilatı kurmak ve çalıştırmak, seferberlik kadrolarında görevli personelin asli görevlerinde çalışmalarını sağlamak.

b) Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaçlarının tedariki için kuvvet komutanlıkları ile seferberlik ve savaş hâllerinde Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenecek bölümleriyle kuvvet komutanlıkları emrine girecek Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı birliklerince yapılacak hazırlıklarla ilgili faaliyetleri yürütmek ve geliştirmek.

c) Kamu kurum ve kuruluşlarınca üretilen veya satın alınan mal ve hizmetlerden, seferberlik ve savaş hâllerinde askerî maksatlarla kullanılabilecek olanların, Türk Silahlı Kuvvetleri ile diğer ihtiyaç makamlarının taleplerini karşılayabilecek hâle getirilmesi için Millî Savunma Bakanlığına teklifte bulunmak.

ç) Bakanlıklarla, kamu kurum ve kuruluşlarının seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları planlama ve koordinasyon kurullarında temsilci bulundurmak suretiyle hazırlıkların iş birliği içerisinde geliştirilmesini sağlamak.

d) Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği koordinatörlüğünde yapılan denetlemelerde gerektiğinde temsilci bulundurmak.

e) Tahsis planlarına rağmen ihtiyacın karşılanamaması durumunda eksik kalan ihtiyacın 3634 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde karşılanması için gerekli hazırlıkların barıştan itibaren yapılmasını sağlamak.

f) Seferberlik ve savaş hâline yönelik barış döneminde yapılan hazırlıkların Cumhurbaşkanının oluruyla tatbikatlarda denenmesini sağlamak ve bu maksatla seferberlik tatbikatı ve ferdi seferberlik eğitimi icra edilecek birlik, personel, araç, mal ve hizmetlerin kuvvet komutanlıkları aracılığıyla belirlenerek, Cumhurbaşkanı kararının alınması için Millî Savunma Bakanlığına gönderilmesini sağlamak.

g) Seferberlik ve savaş hâlinin henüz ilan edilmemiş olduğu ancak savaş gerektirebilecek bir durumun baş gösterdiği gerginlik ve buhran dönemlerinde, kısa zamanda hazırlıkların tamamlanabilmesi ve noksansız olarak üst düzeyde harbe hazır olunması amacıyla, ihtiyaç duyulacak araç, mal ve hizmetlere ilişkin olarak, seferberlik ve savaş hâlinde Türk Silahlı Kuvvetleri harekât kontrolüne girecek olan kamu kurum ve kuruluşlarının imkânlarından Cumhurbaşkanı kararı ile yararlanabilmek için Millî Savunma Bakanlığına talepte bulunmak.

ğ) Seferberlik ve savaş hâline yönelik verilen diğer görevleri yapmak.

Kuvvet komutanlıklarının görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 12- (1) Kuvvet komutanlıklarının görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları kapsamında istenilen ihtiyaçların karşılanması için gerekli teşkilatı kurmak ve çalıştırmak, seferberlik kadrolarında görevli personelin asli görevlerinde çalışmalarını sağlamak.

b) Seferberlik ve savaş hâline yönelik planları Genelkurmay Başkanlığı ile koordineli olarak geliştirmek ve güncel hâlde bulundurmak.

c) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına ilişkin ihtiyaçları tespit etmek, söz konusu ihtiyaçları ve ihtiyaçlarda meydana gelen değişiklikleri Genelkurmay Başkanlığı ile koordine ederek Millî Savunma Bakanlığına bildirmek.

ç) Kuvvet komutanlıklarına bağlı birlik ve kurumların seferberlik numaralarını belirlemek ve çeşitli nedenlerle bu numaralarda meydana gelen değişiklikleri Genelkurmay Başkanlığı ile koordine ederek Millî Savunma Bakanlığına bildirmek.

d) Millî Savunma Bakanlığı tarafından bakanlıklar ile yapılmış olan çerçeve protokole göre ilgili bakanlık, kamu veya özel kurum ve kuruluşlarla koordinasyon, iş birliği ve yazışmalar yapmak ve Millî Savunma Bakanlığı ile Genelkurmay Başkanlığına bilgi vermek.

e) Millî Savunma Bakanlığıyla ilgili bakanlık arasında yapılan çerçeve protokole göre kamu veya özel kurum ve kuruluşlarıyla detay protokol veya sözleşme tanzim edilmesini sağlamak.

f) Seferberlik ve savaş hâllerinde Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenecek bölümleriyle kuvvet komutanlıkları emrine girecek Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı birliklerinin seferberlik ve savaş hâline yönelik insan gücü, araç, mal ve hizmet ihtiyacını sefer stokları dâhil olmak üzere kendi standartlarına uygun olarak Millî Savunma Bakanlığına göndermek,

g) Kuvvet bünyesinde tutulması gereken tüm stokların üst seviye ve müşterek düzenlemelere uygun ölçekte belirlenmesi, korunması, geliştirilmesi ve gerektiğinde harbe hazır tutulmasını sağlamak.

ğ) Yedek personel yakın sınıf/ihtisas tablosunu ve araç ikame cetvellerini Genelkurmay Başkanlığı ile koordineli olarak belirlemek ve Millî Savunma Bakanlığına bildirmek.

h) Askerlik hizmetini yerine getiren yükümlüler ile Türk Silahlı Kuvvetlerinden çeşitli nedenlerle ayrılan veya çıkarılan personelin kaynak bilgilerini Millî Savunma Bakanlığına bildirmek.

ı) Kayıt numaralı yedek personele ait sefer görev emrinin terhisinden önce tebliğ edilmesini sağlamak.

i) Tahsis planlarına rağmen tedarikin yetersiz kalması, aksaması, acil ve zorunlu durumlar ortaya çıkması hâlinde 3634 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde gerekli hazırlıkların yapılmasını sağlamak.

j) Seferberlik ve savaş hâline yönelik verilen diğer görevleri yapmak.

Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 13- (1) Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 8 inci maddesi ile 9/7/1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanununun 2 nci maddesi gereğince seferberlik ve savaş hâlinde Cumhurbaşkanı kararı ile kuvvet komutanlıkları emrine girecek olan bölümlerinin barıştan itibaren İçişleri Bakanlığı ve Millî Savunma Bakanlığı arasında yapılan protokole göre belirlenmesi için gerekli koordineyi yapmak.

b) Seferberlik ve savaş hâlinde Cumhurbaşkanı kararı ile kuvvet komutanlıkları emrine girecek bölümlerinin personel, insan gücü, araç, mal ve hizmet ihtiyacını belirlemek.

c) Belirlenen personel ihtiyaçlarını Millî Savunma Bakanlığına, insan gücü, araç, mal ve hizmet ihtiyaçlarını ise emrine gireceği kuvvet komutanlığı ile Genelkurmay Başkanlığına bildirmek.

ç) Askerlik hizmetini yerine getiren yükümlüler ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı bünyesindeki 35 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen personelin kaynak bilgilerini Millî Savunma Bakanlığına bildirmek.

d) Kayıt numaralı yedek personele ait sefer görev emrinin terhisinden önce tebliğ edilmesini sağlamak.

e) Seferberlik ve savaş hâline yönelik verilen diğer görevleri yapmak.

Mülki idare amirlerinin görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 14- (1) Mülki idare amirlerinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına ilişkin görev ve hizmetleri yürütecek birimleri çalıştırmak ve denetlemek.

b) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına yönelik çalışmalarını yaptırmak ve ilgili kamu veya özel kurum ve kuruluşların koordinasyonunu sağlamak.

c) Bu Yönetmelikte belirtilen esaslara göre duyuru ve tebliğ işlemlerini gerçekleştirmek maksadıyla seferberlik duyuru planını barıştan itibaren yaptırmak.

- ç) Sefer görev emirli personelin ve bu personeli birliklerine ulaştırmakla görevlendirilen araçların ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik seferberlik sevk planını barıştan itibaren yaptırmak.
- d) Seferberlik ve Savaş Hâli Hazırlıkları Direktifinde belirtilen planları hazırlatmak, takip ve koordinesini sağlamak.
- e) 3634 sayılı Kanunun 8 inci maddesine uygun olarak Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonunun kurulmasını, kararların alınmasını ve bu kararların mükelleflere tebliğini sağlamak.
- f) İl ve ilçe kaynak sayım cetvellerinin hazırlanmasını ve güncel hâlde bulundurulmasını sağlamak.
- g) Seferberlik ve savaş hâline yönelik verilen diğer görevleri yapmak.

Gerçek ve tüzel kişilerin görev ve sorumlulukları

MADDE 15- (1) Gerçek ve tüzel kişiler; 2941 sayılı Kanunda, 3634 sayılı Kanunda, ilgili diğer kanunlarda ve bu Yönetmelikte seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına ilişkin olarak kendilerine verilen görev ve yükümlülükleri yerine getirmek, mülki ve askerî makamlar tarafından istenilen her türlü bilgileri zamanında vermek zorundadırlar. Seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları için sağlanan bilgiler, seferberlik ve savaş hâli planlaması dışında başka amaçlarla kullanılamaz.

(2) Seferberlik ve savaş hâli veya bu hâlin henüz ilan edilmemiş olduğu ancak savaş gerektirebilecek bir durumun baş gösterdiği gerginlik ve buhran dönemlerinde;

a) Sefer görevi verilen yedek personel ile araç sahip veya sürücüler, bu Yönetmelikte kendilerine verilen,

b) Mal ve hizmet yükümlülüğü tahsis edilen kamu ve özel kurum, kuruluş ve iş yerleri, bu Yönetmelikte ve ihtiyaç sahibi makamlar ile yapılan protokol veya sözleşme kapsamında kendisine verilen,

görev ve yükümlülükleri yerine getirir.

(3) Seferberlik tatbikat ve eğitimlerinde görevlendirilen yedek personel, araç sahip veya sürücüler ile mal ve hizmet seferberliği kapsamında görev verilen kurum ve kuruluşlar, bu tatbikat ve eğitimlere katılarak kendilerine verilen görev ve yükümlülükleri yerine getirir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Seferberlik ve Savaş Hâli Hazırlıkları

Seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına ilişkin esaslar

MADDE 16- (1) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları, barış döneminde başlatılan planlama ve hazırlık faaliyetlerinin, gerginlik ve buhran dönemleri ile seferberlik ve savaş hâlinde uygulanmasına mütealliktir.

(2) Kaynaklar, öncelikle Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaçlarına yönelik olmak üzere; öncelik sırasına göre kamu kurum ve kuruluşlarına, seferberlik ve savaş hâli planlamasında Türk Silahlı Kuvvetlerini desteklemek üzere görev verilen özel kurum ve kuruluşlarla halkın zorunlu ihtiyaçlarına tahsis edilir.

Seferberlik ve Savaş Hâli Hazırlıkları Direktifi

MADDE 17- (1) Seferberlik ve Savaş Hâli Hazırlıkları Direktifi; Bakanlıklar, kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşları tarafından barış, gerginlik ve buhran dönemi ile seferberlik ve savaş hâline ilişkin olarak yapılacak planlarla, bu konuda yapılacak diğer işlemleri açıklamak ve uygulanmasını sağlamak üzere Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği tarafından bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarıyla koordineli olarak hazırlanır, Millî Güvenlik Kurulunda görüşüldükten sonra Cumhurbaşkanı kararıyla yürürlüğe konulur ve Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğince ilgililerine duyurulur.

(2) Seferberlik ve Savaş Hâli Hazırlıkları Direktifinde;

a) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarının bir program çerçevesinde yapılması ve geliştirilmesi için kamu ve özel kurum ve kuruluşlarca yapılacak planlara, hazırlıklara, bunlara ilişkin esaslara ve bunların kapsayacağı süreye,

b) Politik, ekonomik, askerî ve psikososyal konular başta olmak üzere millî gücün seferberlik ve savaş hâllerinde yönlendirilmesi, sevk ve idaresi, koordinasyonu ile seferberlik ve savaş hâllerinde veya seferberlik ve savaş hâlinin henüz ilan edilmemiş olduğu ancak savaşı gerektirebilecek bir durumun baş gösterdiği gerginlik ve buhran dönemlerinde, ihtiyaç duyulacak araç, mal ve hizmetlerin, Genelkurmay Başkanlığının talebi Millî Savunma Bakanlığının teklifi üzerine Cumhurbaşkanı kararı ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca Türk Silahlı Kuvvetlerinin harekât kontrolüne verilmesine ilişkin esaslara ve benzeri hususlara,

yer verilir.

(3) Bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ve illerin seferberlik ve savaş hâline ilişkin planlarının yapılmasına, geliştirilmesine ve uygulanmasına ilişkin iş ve işlemler, söz konusu makamlar tarafından Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği koordinesinde ve Seferberlik ve Savaş Hâli Hazırlıkları Direktifinde belirtilen usul ve esaslara göre yürütülür.

Seferberlik ve savaş hâli planları

MADDE 18- (1) Seferberlik ve savaş hâli planları, Devletin tüm güç ve kaynaklarının en kısa sürede seferberlik ve savaş durumuna getirilmesi amacını güder ve sistemin kapsadığı her faaliyet gereklilik, sadelik, esneklik ve sürat ilkelerine dayanır.

(2) Seferberlik ve savaş hâli planları; barış döneminden itibaren gerginlik ve buhran dönemleri ile kısmi seferberlik veya özel çağrı durumlarında da uygulanabilecek ve genel seferberlik ile savaş hâli ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde yapılır.

(3) Bakanlıklarca yapılacak seferberlik ve savaş hâli planları; öncelikle Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyacı olan her türlü araç, mal ve hizmetlerle, daha sonra sırasıyla kamu kurum ve kuruluşları ile halkın seferberlik ve savaş hâli ihtiyaçlarını yeterli ve sürekli olarak sağlayacak plan ve projeleri kapsayacak biçimde ilgili makam ve kuruluşlar arasında iş birliği yapılarak hazırlanır.

(4) Ülke kaynaklarını kapsayacak şekilde ve topyekûn savunmanın gerekeceği hâller de dikkate alınarak yapılacak planların;

- a) Barış döneminden itibaren yapılması,
- b) Ayrıntılı ve birbiriyle uyumlu olması,
- c) Tatbikatlarda denenmesi ve geliştirilmesi,
- ç) Gerektiğinde çok kısa sürede uygulanmasına başlanması,

esastır. Planlamaların uygulanmasında, hizmet ve faaliyetlerin kesintisiz sürdürülmesine ve ihtiyaçların eksiksiz ve azaltılmadan karşılanmasına yönelik gerekli tedbirler alınır.

(5) Hazırlanan plan ve projelerde, verilecek hasar ve zayıflatma savaşın devam süresi dikkate alınarak, barış döneminde çeşitli nedenlerle sağlanamayan, barışta gerekli olmadığı hâlde seferberlik ve savaş hâllerinde ihtiyaç duyulacak malzeme, hizmet, tesis ve kolaylıkların ve millî sanayiinin harp sanayiine dönüştürülmesiyle sağlanabilecek imkânların, seferberlik ve savaş hâllerinde yurt içi veya gerektiğinde yurt dışı kaynaklardan ne zaman, nasıl, nereden, ne miktarda sağlanacağı gösterilir.

(6) Düşman saldırıları veya sabotajlar sonucunda hasar görecektir kritik askerî altyapı ve tesisler ile Genelkurmay Başkanlığı tarafından tespit edilecek olan sivil sektöre dâhil resmî ve/veya özel altyapı ve tesisler ile birlikte sivil olağanüstü hâl planlaması ile ilgili hayati önemi haiz görülen sivil altyapı ve tesislerin en kısa sürede işler hâle getirilmesi için yapılacak planlamalara ilişkin esaslar, Millî Savunma Bakanlığınca belirlenir.

(7) Personel, insan gücü, araç, mal ve hizmet ile harp sanayii seferberliğine ilişkin planlama faaliyetlerinin elektronik ortamda yürütülmesi esastır. Bu kapsamda;

a) İnsan gücü, araç, mal ve hizmet ile harp sanayii seferberliğine ilişkin kaynak ve ihtiyaç bilgilerinin toplanması, kaynağın ihtiyaca tahsis işlemleri, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğince tesis edilen elektronik bilgi sistemi vasıtasıyla ilgili makamlar tarafından yürütülür.

b) Türk Silahlı Kuvvetlerinin personel seferberliğine yönelik ihtiyaç bilgilerinin toplanması ve kaynağın ihtiyaca tahsis işlemleri, Millî Savunma Bakanlığı tarafından tesis edilen elektronik bilgi sistemi vasıtasıyla yürütülür.

Koordinasyon ve iş birliği

MADDE 19- (1) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarında koordinasyon ve iş birliği; Millî Savunma Bakanlığı ve diğer bakanlıklarca belirlenen ilke ve öncelikler çerçevesinde, planların geliştirilmesi için bakanlıklar, kamu tüzel kişiliğini haiz kurum ve kuruluşlar ile Türk Silahlı Kuvvetlerinin ilgili birimleri arasında yapılır.

(2) Her yıl nisan ayında illerde valilerin, ilçelerde kaymakamların başkanlığında, bölgedeki askerî makamların ve seferberlik ve savaş hâli planlamasında görev verilen kamu ve özel kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinin katılacağı seferberlik ve savaş hâli hazırlık toplantıları yapılır. Tugay, eşiti ve daha üst düzeydeki askerî birliklerin bulunduğu yerlerde garnizon komutanlıklarının talebi üzerine mülki idare amirlerinin kararı ile diğer zamanlarda da Türk Silahlı Kuvvetleri seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarıyla ilgili toplantılar düzenlenir. Bu toplantılarda konuya ilişkin hazırlıkların durumu değerlendirilir ve bu hazırlıkların geliştirilmesi için alınması gereken önlemler kararlaştırılır. Yapılan çalışmalar hakkında sıralı üst makamlara ve mülki idare amirine bilgi verilir.

(3) Kuvvet komutanlıkları ile bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşları arasında üst makam bilgide olacak şekilde doğrudan yazışma yapılabilir. Ayrıca kuvvet komutanlıkları tarafından yetki verilen komutanlıklar ile bakanlıkların taşra birimleri arasında da doğrudan yazışma yapılabilir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin özel ihtiyaçlarının karşılanması

MADDE 20- (1) Türk Silahlı Kuvvetlerinin seferberlik ve savaş hâlinde özel olarak ihtiyaç duyacağı araç, mal ve hizmetlerin karşılanmasına ilişkin düzenlemeler barıştan itibaren yapılır. Bu ihtiyaçların karşılanması için gerekli sanayi tesisleri ve hizmet kuruluşları Millî Savunma Bakanlığı koordinesinde ilgili bakanlıklarca belirlenir.

(2) Özel kurum ve kuruluşlarda gerekli mali destek ve diğer özendirici önlemler alınarak seferberlik ve savaş hâli ihtiyaçlarının da karşılanması sağlanır.

(3) Kamu kurum ve kuruluşlarında bu tür istek ve ihtiyaçlar, ilgili makamlara bildirilir ve yapılacak alımlar seferberlik ve savaş hâli ihtiyaçlarını da karşılayacak biçimde planlanır.

(4) Bakanlıklarca yapılacak planlamalarda ve yatırımlarda Millî Savunma Bakanlığınca yapılacak istekler dikkate alınır.

(5) Türk Standartları Enstitüsü, askerî amaçlarla da kullanılabilecek malzeme standartlarının belirlenmesinde İçişleri Bakanlığının ve Millî Savunma Bakanlığının görüşünü alır.

Kamu kurum ve kuruluşlarının harekât kontrolüne alınması

MADDE 21- (1) Seferberlik ve savaş hâllerinde veya seferberlik ve savaş hâlinin henüz ilan edilmemiş olduğu ancak savaş gerektirebilecek bir durumun baş gösterdiği gerginlik ve buhran dönemlerinde, ihtiyaç duyulacak araç, mal ve hizmetlere ilişkin kamu kurum ve kuruluşlarına ait imkânlardan harekât kontrolüne alınması gerekli görülenler, Genelkurmay Başkanlığının talebi Millî Savunma Bakanlığının teklifi üzerine Cumhurbaşkanlığı kararı ile bağlı bulunduğu bakanlık tarafından Türk Silahlı Kuvvetlerine tahsis edilir.

(2) Türk Silahlı Kuvvetleri harekât kontrolüne girecek kamu kurum ve kuruluşlarına ait imkânların, harekât kontrolüne alınacağı zaman, yerine getirilecek görevler ve bu görevlerin yapılmasıyla ilgili esaslar, barış döneminden itibaren Millî Savunma Bakanlığı ile kuruluşun bağlı veya ilgili bulunduğu bakanlık arasında yapılan çerçeve protokollerle belirlenir. Yerine getirecekleri görevlerin ayrıntıları, yetkili komutanlık koordinatörlüğünde yapılacak planlarda gösterilir.

Tedarik planları

MADDE 22- (1) Stokların durumu dikkate alınarak seferberlik ve savaş hâli ihtiyaçlarını karşılayacak kritik ikmal maddeleri barış döneminden itibaren ilgili kuruluşlarca tedarik edilerek depolanır.

(2) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları için yurt dışından tedarik edilmesi gereken kritik ikmal maddeleri, bakanlıklar tarafından Millî Savunma Bakanlığının uygun görüşü alınarak tespit edilir. Ticaret Bakanlığına bildirilir ve bir program çerçevesinde ithalat rejimine uygun olarak karşılanmasını sağlayacak planlar, Ticaret Bakanlığınca hazırlanarak Cumhurbaşkanlığı tarafından onaylanır.

Denetlemeler ve raporlar

MADDE 23- (1) Seferberlik ve savaş hâline ilişkin planlama ve hazırlıklar;

a) Ülke genelinde, illerde ve ilçelerde, gerektiğinde bakanlıklar, seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları planlamasına tabi kurum ve kuruluşlar ile tesislerde Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği,

b) Bakanlıklarda, bakan adına teftiş ve denetim hizmetlerini yerine getiren birimler ile kamu kurum ve kuruluşların üst yöneticileri veya bunların görevlendirecekleri memurlar,

c) Millî Savunma Bakanlığı kadro ve kuruluşunda yer alan kurumlarda, bakan adına teftiş ve denetim hizmetlerini yerine getiren birimler ile bakanlık bağılısı birim amirleri veya bunların görevlendirecekleri personel,

ç) Genelkurmay Başkanlığında, Genelkurmay Başkanı adına teftiş ve denetim hizmetlerini yerine getiren birimler ile Genelkurmay Başkanlığı bağılısı birlik/birim amirleri veya bunların görevlendirecekleri personel,

d) Kuvvet komutanlıklarında, Kuvvet Komutanı adına teftiş ve denetim hizmetlerini yerine getiren birimler ile kuvvet komutanlığı bağılısı birlik/birim amirleri veya bunların görevlendirecekleri personel,

e) Kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilatında mülki idare amirleri ile bu kurum ve kuruluşların amirleri,

f) Özel kurum ve kuruluşlarda sorumlu yönetici veya görevlendirecekleri personel, tarafından denetlenir.

(2) Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği koordinatörlüğünde yapılacak denetlemelere, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı temsilcisi ile gerektiğinde Millî Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı temsilcileri de katılır.

(3) Bakanlıkların seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarının durumuyla bu hazırlıklara ilişkin yıl içinde yapılan denetlemelerle ilgili raporlar her yıl ocak ayında, tatbikat sonuç raporları tatbikatın tamamlanmasından sonra en geç bir ay içerisinde Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine gönderilir.

(4) İllerin seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarının durumuyla bu hazırlıklara ilişkin yıl içinde yapılan denetlemelerle ilgili raporlar her yıl ocak ayında, icra ve iştirak edilen tatbikatlara ait sonuç raporları tatbikatın tamamlanmasından sonra en geç bir ay içerisinde Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığına gönderilir. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığınca bu raporlara ilişkin olarak yapılacak değerlendirme sonuçları Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine bildirilir.

(5) Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğince yapılacak değerlendirme sonuçları, Cumhurbaşkanlığına, Millî Savunma Bakanlığına, Genelkurmay Başkanlığına, ilgisine göre İçişleri Bakanlığına ve gerek görülen diğer makamlara bildirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Seferberlik ve Savaş Hâli

Seferberlik ilanı

MADDE 24- (1) Cumhurbaşkanı, aşağıda belirtilen hâllerde genel veya kısmi seferberlik ilanına karar verir:

a) Savaşı gerektirecek bir durumun baş göstermesi.

b) Ayaklanma olması veya vatan veya Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışmanın veya ülkenin ve milletin bölünmezliğini içten ve/veya dıştan tehlikeye düşüren davranışların ortaya çıkması.

(2) Seferberlik ilanı kararında, seferberliğin genel veya kısmi oluşu, kısmi seferberlikte kapsayacağı yerler, seferberliğin yürürlüğe gireceği tarih ve saat belirtilir.

(3) Seferberlik ilanı kararı, derhâl Resmî Gazete’de yayımlanır ve aynı gün Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulur. Türkiye Büyük Millet Meclisi toplantı hâlinde değilse hemen toplantıya çağırılır.

(4) Seferberlik ilanınin duyurulmasında duyuru işlemlerinden sorumlu makamlarca her türlü iletişim vasıtalarından yararlanılır. Seferberlik veya savaş hâli ilanı duyurusunda kaymakamlıklar, belediyeler, muhtarlıklar bütün olanaklarını kullanarak her türlü iletişim vasıtalarıyla seferberlik ilanını bütün köy, mahalle ve en küçük yerleşim birimlerine kadar duyururlar.

Seferberlik ilanınin uygulanma esasları ve tedbirlerin duyurulması

MADDE 25- (1) Seferberlik ilanı kararının uygulanmasına ilişkin olarak Cumhurbaşkanı tarafından;

a) Seferberlik ilan edilen bölgelerde görevlendirilen komutanlara ve bunların sorumluluk bölgelerindeki yetkilerine,

b) Olağanüstü hâl ilan edilecekse uygulanacak bölgelere ve görevlendirilecek makamlara,

c) Personel, insan gücü, araç, mal ve hizmet yükümlülüklerinin uygulanmasıyla ilgili esaslara,

ç) Kısmi seferberlik ilanında, seferberlik ilan edilen bölgeler dışında uygulanacak yükümlülüklerle ilişkin esaslara,

d) Sivil savunma, yurt içi düşmana karşı silahlı savunma yükümlülüğü ve gerekli görülen diğer konulara ilişkin esaslara,

e) Tahliye ve seyrekletirmeyle ilgili esaslara,

f) Seferberlik ilanınin uygulanma esasları ve tedbirlerinin duyurulma şekline,

g) Kuvvet komutanlıklarının emrine girecek Jandarma Genel Komutanlığı ile Sahil Güvenlik Komutanlığı birliklerine,

ğ) Gerekli görülen diğer esaslara,
karar verilebilir.

(2) Kısmi seferberlik ilanı hâlinde, seferberlik ilan edilen bölgeler dışında görev verilecek personel, mal ve hizmetlere de yükümlülük uygulanabilir.

(3) Seferberliğe ilişkin tedbirler Millî Alarm Sistemi usul ve esaslarına uygun olarak;

a) Millî Savunma Bakanlığınca Türk Silahlı Kuvvetlerine,

b) Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğince bakanlıklara,

c) İçişleri Bakanlığınca valiliklere,

ç) Valiliklerce kaymakamlıklara,

d) Bakanlıklar tarafından bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlara,
duyurulur.

(4) Cumhurbaşkanınca seferberlik ilanınin uygulanma esasları ve tedbirlerin duyurulmasına ilişkin işlemlerin gizli tutulmasına karar verildiğinde duyurular, “gizli” gizlilik dereceli olarak yapılır. Bu durumda, ilgili kamu kuruluşlarının amirlerine, uygulamada görev alması planlanan yetkili kişilere, yükümlülük uygulanacak personel, insan gücü, araç, mal ve hizmetlerle ilgili olarak görev verilecek kişilere, duyuruların gizli olarak yapılması için önlemler alınır, hazırlıkların uygulanmasına başlanır. Gizli tebligat sırasında, seferberlik ilanı

kararının uygulanmasına ilişkin işlemlerin gizliliğine uymayanlar hakkında ilgili Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur.

(5) Sefer görev emrinde belirtilen bilgileri ile duyurudaki bilgileri aynı olan yedek personel, hazırlıklarını en kısa sürede tamamlayarak, sefer görev emirlerinde belirtilen yerlere, kendi imkânları ile gidebilecekleri gibi sevk edilmek üzere askerlik şubesine de müracaat edebilirler. Sefer görev emirli araç sahip ve sürücüleri ise araçları ile birlikte Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonlarına başvururlar.

(6) Seferberlik duyurusu üzerine o bölgede ikamet eden sefer görev emirli yedek personel kimlik listeleri, askerlik şubesi başkanlıklarınca konuşlu bulundukları yerdeki mülki idare amirliğine teslim edilir. Listeler mülki idare amirliğince seferberlik duyuru planlarına göre köy veya mahalle muhtarlarına ulaştırılır ve muhtarlarca ilgililere tebliği sağlanır. Sefer görev emirli yedek personele duyurunun tebliğ edildiğini gösteren listeler muhtarlar tarafından askerlik şubesi başkanlıklarına teslim edilir.

(7) Mülki idare amirliği tarafından, seferberlik ve savaş hâli ilanı ile bu hâllerin devamında alınacak önlemleri ayrıntılı olarak açıklayan il ve ilçe seferberlik planları hazırlanır. Hazırlanan planlarda özel çağrı uygulanması hâlinde duyuru işlemlerinin açık veya gizli olarak ne şekilde yerine getirileceğine dair hususlara da yer verilir.

(8) Açık duyurularda Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından yapılan son duyurunun tarih ve saati, yükümlülerin çağırılması için yapılan ilanın tarih ve saatidir. Bu duyuru yükümlülere tebliğ mahiyetindedir.

(9) Gizli duyurularda tebligat, alınacak gizlilik tedbirlerine riayet edilerek 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu ile 25/4/2022 tarihli ve 5529 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan Gizlilik Dereceli Belgelerde Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre yapılır.

(10) Sefer görev emri verilmiş yükümlülerden yabancı memleketlerde bulunanların çağırılması için dış temsilciliklerin resmî internet sitelerinde ilan yayımlanır. Çağrılmaları için yapılan ilanın tarih ve saati, ilanın yayımlanmasını takip eden günün ilk saatidir. Bu duyuru yükümlülere tebliğ mahiyetindedir.

(11) Yukarıda belirtilen esaslar özel çağrı uygulamasında da geçerlidir.

Seferberliğin kaldırılması

MADDE 26- (1) Seferberliğin kaldırılması hakkında da ilanına ilişkin usuller uygulanır. Seferberliğin kaldırılması kararının verildiği günün son saatinde seferberlik uygulamasına son verilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Ödenek ve Ödeme İşlemleri

Ödenek ihtiyacı

MADDE 27- (1) Seferberlik ve savaş hâllerinde, silahlı kuvvetlere alınacak personel, istihdam edilecek insan gücü ile tedarik edilecek araç, mal ve hizmetler için ödenek ihtiyacı, barışta plan ve programlara bağlanır. Hazırlanan plan ve programlar, ortaya çıkacak yeni durumlara göre ek ödenek ihtiyaçları da dâhil edilerek gerekli değişiklikler yapılmak suretiyle geliştirilir.

(2) Ödeme işlemlerinin süratle yapılabilmesi için gerekli idari, mali ve ekonomik önlemler barış döneminden itibaren belirlenir.

Ödeneklerin protokolle belirlenmesi

MADDE 28- (1) Seferberlik ve savaş hâllerinde Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaçlarının karşılanması için gerekli olan seferberlik ve savaş hâli ödeneği miktarı, Millî Savunma Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından birlikte hazırlanacak protokolle belirlenir.

(2) Bakanlıkların, Türk Silahlı Kuvvetlerine yapılan tahsisler dışında kalan ödenek ihtiyaçları Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığına bildirilir.

(3) İhtiyaçların yerinde ve zamanında karşılanması için ödenekler ve nakit ihtiyaçlar ile ilgili olarak, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından gerekli önlemler alınır.

Ödeneklerin kullanılması

MADDE 29- (1) Araç, mal ve hizmet bedelleriyle personel giderleri, ilgili mevzuata göre ödenir. Ödeme sırasında birlik ve kurumlarda bulunan Millî Savunma Bakanlığına ait bütün ödeneklerin program ve alt programlarına bakılmaksızın harcanması suretiyle ihtiyaçlar karşılanır.

(2) Ödenek ihtiyacının belirlenmesinde idarece uygulanan cari fiyatlar kullanılır. Seferberlik ve savaş hâlinde kaynak tahsisine ilişkin detay protokol/sözleşmelere göre yapılacak alımlarda, hangi fiyatların uygulanacağı ilgili mevzuat dâhilinde kaynağı temin eden bakanlık, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından belirlenir.

(3) Nakit yokluğunda ödeme yapılamadığı hâllerde 3634 sayılı Kanunun ilgili hükümleri uygulanır.

(4) Seferberlik ve savaş hâllerinde Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenecek bölümleriyle kuvvet komutanlıkları emrine girecek Jandarma Genel Komutanlığı ile Sahil Güvenlik Komutanlığının mevcut bütçe ödeneklerinin Millî Savunma Bakanlığının mevcut bütçe ödenekleri ile birleştirilerek kullanılması hususunda 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi hükümleri uygulanır.

İKİNCİ KISIM

Personel Seferberliği

BİRİNCİ BÖLÜM

Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Seferberliği

Personel seferberliğine ilişkin esaslar

MADDE 30- (1) Türk Silahlı Kuvvetleri personel seferberliğine ilişkin ilke ve esaslar şunlardır:

a) Türk Silahlı Kuvvetleri birlik ve kurumlarına, tazeleme eğitimine ihtiyaç göstermeyen yedek personelle tamamlanması suretiyle seferberliğin ilk günü muharebe gücünün kazandırılması esastır.

b) Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaçlarının tespit edilmesinde, birlik ve kurumların bir kademede seferi kadro seviyesine çıkarılması esas alınır.

c) Birlik ve kurumların seferberlik hazırlıkları, kısmi seferberlik veya özel çağrı durumlarında da uygulanabilecek genel seferberlik ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde yapılır.

ç) Personel ihtiyaçları birliğine tertip esasına veya bölgeden seferberlik usulüne göre karşılanır. Bölge kaynağının yetersizliği hâlinde ihtiyaçlar diğer bölgelerden de karşılanabilir. Bu usullerin; kurulu, seferde kurulacak ve bütünleme birliklerinde uygulama usul ve esasları, Millî Savunma Bakanlığı tarafından belirlenir.

d) Askerlik şubelerinin kaynağını, sorumlu olduğu bölgedeki nüfusa kayıtlı askerlik çağrı ve ilgili kanunlarda belirtilen yaş sınırı içindeki personel oluşturur.

e) Yedek personele muvazafılık döneminde yetiştirildiği sınıf ve branşlarıyla ilgili niteliklerine uygun sefer görevi verilmesi göz önünde bulundurulur. İhtiyaç duyulduğunda yedek personele sivil hayattaki mesleklerine ve/veya tahsillerine göre de sefer görevi verilebilir. İhtiyaçların öncelikle istenilen nitelikteki personelle karşılanması esastır. Ancak kaynak yetersizliği nedeniyle giderilemeyen yedek personel ihtiyaçları, Genelkurmay Başkanlığınca tespit olunan ve Millî Savunma Bakanı tarafından onaylanan ilke ve önceliklere göre karşılanır.

f) Birliklerin personel ihtiyacını karşılamak üzere yapılan dağıtımda, yeni terhis olmuş ve daha genç doğumlulara sefer görev emri verilmesi göz önünde bulundurulur.

g) İhtiyacın karşılanması amacıyla terhis sonrası da sefer görevlendirmesi yapılabilir.

ğ) İhtiyaç duyulması hâlinde sefer görev emirleri süreli olarak verilebilir.

h) Öncelikle kurulu birlikler ile bunların bünyesinde seferde kurulacak birliklerin, müteakiben seferde kurulacak ve bütünleme birliklerinin yedek personel ihtiyaçları karşılanır. Yedek personelin dağıtımında kullanılmak üzere birlik ve kurumların seferberlik öncelik dereceleri tespit edilir. Öncelik derecesinin belirlenmesi ve bildirilmesine ilişkin usul ve esaslar Millî Savunma Bakanlığı tarafından belirlenir.

Personel seferberliğine ilişkin faaliyetler

MADDE 31- (1) Türk Silahlı Kuvvetleri personel seferberlik faaliyetleri;

a) Seferberlik duyurusunda ve özel çağrı durumunda, Türk Silahlı Kuvvetlerinin tamamının veya bir kısmının, seferi teşkilat ve kadro seviyesine çıkarılması,

- b) Seferberlik ve savaş hâli süresince oluşacak personel zayıyatını karşılamak üzere, bütünleme personelinin sağlanması,
- c) Gerekli görülen birlik ve kurumların tamamının veya bir kısmının, özel nitelikli personel ihtiyaçlarının karşılanması,
- ç) Yedek personelin silahlaltına alınma usullerinin denenmesi ve yedek personelin eğitimlerinin tazelenmesi ve geliştirilmesi,
- hususlarını kapsar.

Personel seferberlik planları

MADDE 32- (1) Personel seferberlik planlarında, Türk Silahlı Kuvvetlerinin en kısa sürede sefer durumuna getirilmesi amaçlanır. Planlamadaki her faaliyet; gereklilik, sadelik ve sürat ilkelerine uygun olarak yapılır.

(2) Personel seferberlik ve personel bütünleme planları;

a) Türk Silahlı Kuvvetlerini seferî teşkilat ve kadro seviyesine çıkarmak,

b) Seferde kurulacak birlik ve kurumları oluşturmak,

c) Seferberlik ve savaş hâli süresince meydana gelecek zayıyatı karşılamak,

üzere barıştan itibaren 30 uncu maddedeki esaslar çerçevesinde Genelkurmay Başkanlığı ve kuvvet komutanlıklarınca hazırlanır ve geliştirilir.

Personel seferberliği hazırlık işlemleri

MADDE 33- (1) Türk Silahlı Kuvvetlerinin tamamının veya bir kısmının süratle seferî kadro seviyesine getirilmesini veya ihtiyaç duyulan personelin silahlaltına alınabilmesini sağlayacak seferberlik planı için yapılacak hazırlıklar;

a) Kaynaktaki yedek personelin belirlenmesini,

b) Birlik ve kurumların personel ihtiyaçlarının tespit edilmesini,

c) Kaynakların ihtiyaçlara uygun biçimde dağıtımı ve erteleme işlemleri de dikkate alınarak yedek personelin birlik ve kurumlara ismen görevlendirilmesini,

ç) Görevlendirilen yedek personele sefer görev emirlerinin bildirilmesini, geçerlilik süresi dolan veya sefer görevinden çıkarılan personelin sefer görev emrinin kaldırılmasını,

d) Yedek personelin çağırılmasını, birlik ve kurumlara sevkiyle birlik ve kurumlarca teslim alınmasını,

e) Seferberlik sisteminin denenmesini ve yedek personelin eğitimini,

kapsar.

Birlik ve kurumların personel ihtiyaçlarının tespit edilmesi

MADDE 34- (1) Kurulu, seferde kurulacak ve bütünleme birlikleri ile kurumların personel ihtiyaçları, bağımsız takım ve bölük seviyesinde subay, astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve er ile erbaş ve er olmak üzere ayrı ayrı tespit edilir. İhtiyaçlar, sıralı komutanlıklar yoluyla kuvvet komutanlıklarına gönderilir.

(2) Birlik ve kurumların personel ihtiyaçları, Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamları tarafından Millî Savunma Bakanlığına bildirilir.

(3) Seferberlik ve savaş hâllerinde Cumhurbaşkanlığı kararıyla belirlenecek bölümleriyle kuvvet komutanlıkları emrine girecek olan Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik

Komutanlığı birlik ve unsurlarına ilişkin personel ihtiyaçları tespit edilerek Millî Savunma Bakanlığına bildirilir.

(4) Birlik ve kurumların personel ihtiyaçlarının tespit edilmesi ve bildirilmesine ilişkin usul ve esaslar, gerektiğinde ilgili bakanlık görüşü alınarak Millî Savunma Bakanlığı tarafından belirlenir.

Yedek personel kaynağının tespit edilmesi

MADDE 35- (1) Türk Silahlı Kuvvetleri ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığından çeşitli nedenlerle ayrılan, terhis olan veya çıkarılan subay, astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve er ile erbaş ve erlerin muvazzaflık dönemine ait bilgileri, ilgili kurumlar tarafından Millî Savunma Bakanlığına bildirilir. Çeşitli gerekçelerle bildirim yapılmayan personel, nüfusa kayıtlı olduğu yer askerlik şubesi tarafından terhis belgesine uygun olarak kaynağa alınır.

(2) Kayıt numaralı yedek personelin kaynak bilgileri muvazzaflık döneminde tespit edilir.

(3) Türk Silahlı Kuvvetlerine, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığına özel kanunlarla katılan muvazzaflık/sözleşmeli subay ve astsubaylar, uzman jandarmalar, uzman erbaşlar, sözleşmeli erbaş ve erler, aşağıda belirtilen hâllerde görevleriyle ilişkileri kesildiklerinde, ayrıldıklarında veya sözleşmeleri feshedildiklerinde yedek er kaynağına alınırlar:

a) 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 50 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ve 94 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen suçlardan hükümlülük nedeniyle ayırma işlemi yapılan muvazzaflık subay ve astsubaylar.

b) 926 sayılı Kanunun 108 inci maddesinin birinci fıkrası gereğince disiplinsizlik ve ahlaki durumları sebebiyle Türk Silahlı Kuvvetlerinde kalmaları uygun görülmemekle sicil yolu ile çıkarılan muvazzaflık astsubaylar.

c) 31/1/2013 tarihli ve 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu kapsamında Türk Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası alanlar.

ç) 13/6/2001 tarihli ve 4678 sayılı Türk Silahlı Kuvvetlerinde İstihdam Edilecek Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Hakkında Kanunun 13 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (a) ila (h) bentleri gereğince idarece sözleşmesi feshedilen sözleşmeli subay ve astsubaylar.

d) 3466 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin beşinci fıkrası gereğince yetersizlikten ve aynı Kanunun 16 ncı maddesinde belirtilen nedenlerden dolayı ilişkisi kesilen uzman jandarmalar.

e) 18/3/1986 tarihli ve 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanununun 12 nci maddesinde belirtilen nedenlerle ilişkisi kesilen uzman erbaşlar.

f) 10/3/2011 tarihli ve 6191 sayılı Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanununun 6 ncı maddesi gereğince sözleşmesi idarece feshedilen sözleşmeli erbaş ve erler.

g) 22/5/1930 tarihli ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanununun 30 uncu maddesinde belirtilen suçlardan hükümlü veya hapis cezası ile hükümlü olan subay, astsubay, uzman jandarmalar ve özel kanunlarında bu cezanın uygulanacağı belirtilen asker kişiler.

ğ) Olağanüstü hâl dönemlerinde çıkarılan olağanüstü hâl kanun hükmünde kararname veya 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin

geçici 35 inci maddesinde belirtilen nedenlerle Türk Silahlı Kuvvetlerinden, kamu görevinden veya meslekten çıkarılanlar.

(4) Yedek personel kaynağının tespit edilmesi ve bildirilmesine ilişkin usul ve esaslar, gerektiğinde ilgili bakanlık görüşü alınarak Millî Savunma Bakanlığı tarafından belirlenir.

Yedek personel dağıtımının yapılması ve sefer görev emri verilmesi

MADDE 36- (1) Yedek personel dağıtımları Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaçlarına, önceliklerine ve mevcut kaynağa bağlı olarak Millî Savunma Bakanlığınca ismen yapılır.

(2) Subay ve astsubayların dağıtımında, yedek personelin sınıf, rütbe, branş, ihtisas veya uzmanlık alanı ile ihtiyaç bildiren komutanlıkların önerileri göz önünde bulundurulur.

(3) Uzman jandarma, uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve er ile erbaş ve er dağıtımı, birliğine tertip esasına veya bölgeden seferberlik usulüne göre yapılır. Uzman erbaş ile sözleşmeli erbaş ve er ihtiyacı gerektiğinde erbaş ve erler ile tamamlanabilir.

(4) Yedek personele gerektiğinde, kuvvet komutanlıklarınca belirlenen yakın sınıf/branş/ihtisas esasına veya mesleğine göre sefer görev emri verilebilir.

(5) Kayıt numaralı yedek personelin dağıtımı öncelikle muvazafalık döneminde yapılır. Bu durumda olanların sefer görev emirleri terhislerini müteakip yürürlüğe girer.

(6) Sefer görevlendirmesi yapılan personelin genel ve kısmi seferberlikle özel çağrı duyurularında gidecekleri yer ve katılacakları birliğin birlik seferberlik numarası sefer görev emrinde belirtilir.

(7) Yedek personel dağıtımının yapılması ve sefer görev emri verilmesine ilişkin usul ve esaslar Millî Savunma Bakanlığı tarafından belirlenir.

Sefer görev emirlerinin yedek personele tebliği

MADDE 37- (1) Sefer görev emirlerinin,

a) Kayıt numaralı yedek personele terhis olmadan önce birlik ve kurumlarınca,

b) Sicil numaralı yedek personele cep telefonlarına veya e-Devlet hesaplarına bilgilendirme mesajı gönderilmesini müteakip askerlik şubelerince, tebliği esastır.

(2) Yedek personele çeşitli nedenlerle tebliğ edilemeyen sefer görev emirlerinin tebliğinin askerlik şubelerince yapılacağına yönelik bilgilendirme mesajı ilgililerin cep telefonu veya e-Devlet hesaplarına gönderilir.

(3) Yapılan bilgilendirmeyi müteakip askerlik şubelerine müracaat edenlerin sefer görev emirlerinin tebliğ işlemi yapılır. Askerlik şubelerine müracaat etmeyenlere nüfusa kayıtlı olduğu yer askerlik şubesi tarafından 7201 sayılı Kanun esaslarına göre tebliğ işlemi yapılır.

General, amiral ve yurt dışı kadrolarına verilecek yedek personel

MADDE 38- (1) General, amiral ve yurt dışı kadrolarına verilecek yedek personelin görevlendirmesine ilişkin usul ve esaslar, Millî Savunma Bakanlığı tarafından belirlenir.

Sefer görev emirlerinin kaldırılması

MADDE 39- (1) Askerliğe elverişsiz hâle gelen, ertelenen, çok vatandaşlık hakkına sahip olan, ilgili kanunlarda belirtilen yaş sınırı dışına çıkan, Türkiye Cumhuriyeti

vatandaşlığından çıkan veya çıkarılanlar, yasal ikamet izniyle yurt dışında bulunanlardan Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü kayıtlarında resmi ikamet adresi yurt dışı olanlar, barış döneminde taksirli suçlar hariç bir yıldan çok şahsi hürriyeti bağlayıcı ceza alanlar, seferberlik ve savaş hâllerinde beş yıl ve daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlardan hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm olanların sefer görev emirleri kaldırılır.

(2) İhtiyaç duyulması hâlinde 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ikinci kitap, dördüncü kısmında yer alan; Devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, millî savunmaya karşı suçlar, Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk suçlarından kesinleşmiş mahkûmiyet kararı olanlar hariç olmak üzere birinci fıkrada yazılı hâllerde sefer görev emri verilebilir.

(3) Sefer görev emri kaldırılan yedek personelin cep telefonları veya e-Devlet hesabına bilgilendirme mesajı gönderilir. Sefer görev emri, yapılan bilgilendirmeyi müteakip bir ay sonra iade edilmiş sayılır.

(4) Sefer görev emrinin süreli olarak verilmesi hâlinde, süre bitiminde başka bir işleme gerek kalmaksızın sefer görev emri iptal edilmiş sayılır.

Çağrıya uyma ve sevk işlemleri

MADDE 40- (1) Genel seferberlik, kısmi seferberlik veya özel çağrı duyurularını öğrenen sefer görev emirli personel, duyurudaki çağrı işareti ve birlik seferberlik numarası ile kendi sefer görevlendirmesinin kontrolünü yapar. Çağrı işareti aynı ve birlik seferberlik numarası duyuruda belirtilenlere uyanlar başkaca bir uyarı beklemeden, çağrı için yapılan ilan saatinden itibaren en geç altı saat içerisinde yola çıkar ve kırk sekiz saat içerisinde birliklerine veya yönlendirilmesi hâlinde toplanma merkezine katılırlar.

(2) Yurt içinde bulunanlar doğrudan birliklerine veya en yakın askerlik şubesine, yurt dışında bulunanlar ise büyükelçilik veya konsolosluklara başvururlar.

(3) Birliğine kendi olanakları ile katılamayacak olanlar, en yakın askerlik şubesine başvurarak birliklerine yollanmalarını talep ederler.

Çağrıya uymayanların izlenmesi

MADDE 41- (1) Seferberlik ve savaş hâlinde muhtarlar, çağrıya uymayanların durumlarını yakından izlemekle görevlidirler. Askerlik şubesince bildirilenlerden muhtarlık bölgesinde bulundukları hâlde çağrıya uymadığı anlaşılanlar, kolluk kuvvetlerine bildirilir. Kolluk kuvvetlerince ele geçirilenler, birliklerine sevk edilmek üzere askerlik şubesi başkanlıklarına teslim edilir.

Araçlardan yararlanma ve yol ücreti

MADDE 42- (1) Seferberlik ve savaş hâlinde, sefer görevli personelin gideceği güzergâhta seyreden araç sürücülerini veya firma sahipleri, kendilerine sefer görev emri ibraz edildiğinde bu personeli öncelikle araca almak ve yer vermek zorundadırlar. Sefer görevli personeli aracına almayan araç sahipleri hakkında ilgili Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur.

(2) Araca alınan sefer görevli yedek personel, sefer görev emrinin ekinde bulunan bilet bölümünü imzalayarak araç sürücüsüne verir. Bileti ibraz eden sürücüyü yol ücretinin askerlik şubesi başkanlıklarınca ödenmesi sağlanır. Yol ücreti;

a) Yedek erbaş ve erler için 22/7/2020 tarihli ve 31193 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Askeratma Yönetmeliğinin 102 nci maddesine göre,

b) Yedek subay/astsubay, yedek uzman jandarma, yedek uzman erbaş, yedek sözleşmeli erbaş ve erler için 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununa göre, ödenir.

(3) Seferberlik hâlinde kendiliğinden birliğine katılanlara, bilet veya nakil aracı sürücüsünden alınmış imzalı belgenin ibraz edilmesi hâlinde, katılmış oldukları birlik, karargâh veya kurumlarca yol ücreti ödenir. İmzalı belge ibraz edemeyenler için taşıma ücretinin tespiti ikinci fıkraya göre yapılır.

Birliğini bulamayan yedek personel

MADDE 43- (1) Birliğini bulamayan yedek personel, en yakın askerî birlik veya kuruma başvurur. Bu durumda olan yedek personelin, birlik yerleri araştırılır ve tespit edilmesini müteakip birliğine yollanır. Gecikme sebebi sefer görev emirlerine yazılır.

Seferberlik duyuru ve sevk planı kapsamında mülki idare amirlerinin görevleri

MADDE 44- (1) Seferberlik ve savaş hâli ilanında yürürlüğe konulmak üzere barıştan itibaren seferberlik duyuru planları hazırlanır ve bu planlar her yıl ocak ayında gözden geçirilerek güncellenir.

(2) Seferberliğin ilanı üzerine askerlik şubesi başkanlıkları tarafından mülki idare amirliğine teslim edilen o bölgede ikamet eden sefer görev emirli yedek personel kimlik listeleri, köy veya mahalle muhtarlarına ulaştırılır ve muhtarlarca ilgililere tebliği sağlanır.

(3) Mülki idare amirleri, bölgesinde ikamet eden veya bölgesinden geçerken zorunlu nedenlerle bölgesinde kalacak sefer görev emirli personelin, seferberlik ve savaş hâlinde birliklerine taşıma, geçici olarak yerleşme, beslenme ve sağhla ilgili ihtiyaçlarının giderilmesinden, planlanmasından ve gerekli tedbirlerin barıştan itibaren alınmasından sorumludurlar. Bu kapsamda seferberlik ve savaş hâli ilanında yürürlüğe konulmak üzere barıştan itibaren seferberlik sevk planları hazırlanır. Her yıl kaynak sayım cetvellerinin güncellenmesini müteakip ocak ayında seferberlik sevk planları gözden geçirilerek güncellenir.

(4) Seferberlik sevk ve duyuru planlarının uygunluğu ve güncelliği, her yıl performans değerlendirmelerinde dikkate alınarak denetlenir.

(5) Seferberlik sevk ve duyuru planları kapsamında, millî müdafaa mükellefiyeti uygulanacak taşıtların kontrol, bakım, onarım ve bütünleme işleri için öncelikle kamu kurum ve kuruluşlarından olmak üzere mahallî kaynak ve olanaklardan yararlanılarak ihtiyaçların karşılanması sağlanır.

Seferberlik duyuru ve sevk planı kapsamında askerlik şubesi başkanlıklarının görevleri

MADDE 45- (1) Askerlik şubesi başkanlıkları, sefer görev emirli personelden bölgesinde ikamet edenlerin sayılarını, ikamet ettikleri köy/mahalle bilgilerini ve görevlendirildikleri il/ilçeleri, duyuru ve sevk planlarının hazırlanmasında dikkate alınmak üzere her yıl aralık ayında mülki idare amirliğine bildirilir. Seferberliğin ilanında personel kimlikleri ve ikamet adresleri ayrıca bildirilir.

(2) Birliklerine gitmek için askerlik şubesi başkanlıklarına başvuran sefer görev emirli personel, mülki idare amirliğine bildirilir.

Yedek personelin birlik ve kurumlarca teslim alınması

MADDE 46- (1) Birlik ve kurumlar, sefer görev çağrısı üzerine teslim alma kurullarını kurarak, kendiliğinden veya yollama suretiyle katılan yedek personeli karşılamak, sağlık muayenelerini yapmak, temizlik, giydirme, donatma işlerini yürütmek ve tertip edildikleri ast birliklere yollamaktan sorumludurlar. Birden çok kıta veya askerî kurum bulunan garnizonlarda, garnizon komutanlıklarınca yeterli sayıda teslim alma kurulları oluşturulur.

(2) Teslim alma kurulları, ihtiyaç çizelgelerinde ve sefer görev emirlerinde birliğin yeri olarak belirtilen yerde bulunur. Havaalanı, istasyon, iskele, liman ve otobüs terminallerinde irtibat ekipleri bulundurularak garnizona gelen yedek personelin, teslim alma kurullarının bulunduğu yerlere gönderilmesi sağlanır.

(3) Sefer görev emirlerinde birliklerin açık adı yerine birlik seferberlik numarası ve katılış yeri yazılır. Katılan personelin birlik ve kurumlarına doğru olarak yollanabilmesi için o yerdeki birlik ve kurumların seferberlik numaraları ile katılacakların isim listesi, teslim alma kurullarına ve irtibat ekiplerine verilir.

(4) Birlik veya kurumun konuş değişikliği veya sefer görev yerine intikali nedeniyle yerinin değişmiş olması hâlinde, bildirim yapılan konuş yerine gelecek personeli karşılamak ve bunların yeni konuş yerlerine yollanmalarını sağlamak için gerekli önlemler alınır.

(5) Yedek personelin birlik ve kurumlarınca teslim alınmasına ilişkin faaliyetler, Genelkurmay Başkanlığınca belirlenir.

Yedek personelin terhis edilmesi

MADDE 47- (1) Seferberlik ve savaş hâllerinde görevlendirilen yedek personel, seferberliğin kaldırılmasına karar verildiği tarih itibarıyla birliklerince terhis edilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Yedek Personel Erteleme İşlemleri

Erteleme işlemlerinin ilke ve esasları

MADDE 48- (1) Yedek personel erteleme işlemleri barıştan itibaren Millî Savunma Bakanlığınca yapılır.

(2) İlgili kanunlarda belirtilen yaş sınırı içerisindeki yedek personel, barış döneminde yapılacak hazırlıklar ile sefer ve savaş hizmetlerinden muaf tutulamaz. Ancak aşağıda belirtilenlerin varsa sefer görevi ertelenmiş sayılır:

- a) Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar.
- b) Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri.
- c) Yüksek yargı organları başkanları, başkanvekilleri ve üyeleri.
- ç) Hâkimler ve Savcılar Kurulu başkanvekili, daire başkanları ve üyeleri.
- d) Anayasa veya kanunlarla başkan ve üye seçiminin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yapılacağı düzenlenmiş olan kamu, kurum ve kuruluşlarının başkan ve üyeleri.

e) 3 sayılı Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usûllerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine ekli 1 sayılı cetvelde yer alan görevlere atanalar.

f) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesi kapsamında mülki idare amirliği hizmet sınıfı ve millî istihbarat hizmetleri sınıfında görev yapanlar.

g) Hâkimler ve Cumhuriyet savcılar.

ğ) Cumhurbaşkanlığı kararıyla yurt dışında daimi görevlere atanan kamu personeli.

h) Millî Savunma Bakanlığı kadro ve kuruluşunda yer alan kurumlarda çalışan personel.

(3) Erteleme işlemlerinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyacı ilk planda düşünülür.

(4) Seferberlik ve savaş hâllerinde Türk Silahlı Kuvvetleriyle halkın ihtiyaçlarını karşılayacak ve faaliyetlerinin aksaması genel hayatı olumsuz yönde etkileyecek kamu ve özel kurum ve kuruluşlarında çalışan yedek personelden sefer görev emirli olanların erteleme işlemleri, bağı, ilgili, ilişkili veya koordineli olduğu bakanlık tarafından teklif edilmesi hâlinde Millî Savunma Bakanlığınca yapılır. Seferberlik ve savaş hâlinde; Türk Silahlı Kuvvetleri, kamu kurum ve kuruluşları ile halkın ihtiyaçları için mal ve hizmetlerine ihtiyaç duyulmayacak kurum ve kuruluşların personel erteleme işlemi yapılmaz.

(5) Bakanlıklar ve mülki idare amirleri tarafından, merkezî ve mahallî olarak seferberlik ve savaş hâli planlamalarında görev verilen kamu kurum ve kuruluşlarında görevli personelin erteleme teklifleri yapılır.

(6) Kurum ve kuruluşlarda ertelenecek görevli uzman veya kilit personel tespit edilirken, faaliyetin devamı için gereken en az sayıda personel teklif edilir. Aynı görevi yapabilecek birden fazla personel bulunan görev yerleri için erteleme teklifi yapılmaz.

(7) Ertelemeli personel, görevinden ayrıldığında erteleme iptal işlemi sonuçlanmadan, ilgili kurum ve kuruluşlarca aynı görev yeri için başka bir yedek personel hakkında erteleme teklifi yapılmaz.

(8) Seferberlik ve savaş hâlinde yedek personel ertelemesi en çok iki aya kadar geçerlidir. Ancak bu sürenin içinde veya sonunda, Millî Savunma Bakanlığının teklifiyle Cumhurbaşkanınca ertelemeler kısıtlanabilir, kaldırılabilir veya uzatılabilir.

(9) Ertelemesi yapılan personelin sefer görev emirleri Millî Savunma Bakanlığı tarafından iptal edilir.

(10) Herhangi bir sebeple geçici veya devamlı olarak faaliyeti durdurulan kurum ve kuruluşlar; bağı, ilgili, ilişkili veya koordineli olduğu bakanlıklar tarafından Millî Savunma Bakanlığına bildirilir. Bu kurum ve kuruluşlarda görevli personelden ertelemesi yapılmış olanların ertelemeleri iptal edilir.

Erteleme işlemlerinde usul

MADDE 49- (1) Kurum ve kuruluşlar, barış döneminde yapacakları hazırlıklar kapsamında, ertelemesi teklif edilecek sefer görev emirli personelin yerine, aynı görevi yapabilecek; öncelikle kadın, askerliğe elverişli olmayan, ilgili kanunlarda belirtilen yaş sınırı dışına çıkan ve yaş sınırı içinde olmakla birlikte sefer görev emri olmayan personel temin etmekten sorumludur. Bu gibi personelin bulunmaması hâlinde erteleme teklifi yapılır.

(2) Yedek personel erteleme teklifleri, kurum ve kuruluşun faaliyet gösterdiği sektör itibarıyla hangi bakanlığın görev ve sorumluluk alanında ise o bakanlık tarafından yapılır. Herhangi bir bakanlığın sektör itibarıyla görev ve sorumluluk alanında olmayan özel kurum ve kuruluşlar doğrudan Millî Savunma Bakanlığına erteleme teklifinde bulunur.

(3) Kurum ve kuruluşlar yedek personel erteleme tekliflerini bağlı, ilgili, ilişkili veya koordineli olduğu bakanlığa bildirir. Bakanlıklar erteleme tekliflerini inceleyip, uygun olanları Millî Savunma Bakanlığına bildirir.

(4) Millî Savunma Bakanlığı, personel erteleme tekliflerinden uygun olanları onaylar ve uygun olmayanlarla birlikte ilgili bakanlık veya kuruma bilgi verir.

(5) 48 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilenlere sefer görev emri verilmesi hâlinde, bağlı, ilgili, ilişkili veya koordineli olduğu bakanlık tarafından ertelemeye esas bilgileri Millî Savunma Bakanlığına gönderilir. Bu görevlerinden herhangi bir nedenle ayrılmalari hâlinde değişiklikler de aynı şekilde gönderilir.

(6) 48 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilenler hariç, erteleme işlemi teklif edilen personel hakkında, tatbikat veya ferdî seferberlik eğitimine katılımı planlandıktan sonra erteleme işlemi yapılmaz. Ancak tatbikat ve ferdî seferberlik eğitimi bittikten sonra uygun olanlar, teklif edildiği takdirde ertelenir.

(7) Yedek personel erteleme işlemlerine ilişkin diğer usul ve esaslar, Millî Savunma Bakanlığı tarafından belirlenir.

Özel kurum ve kuruluşlarda çalışan yedek personelin erteleme işlemleri

MADDE 50- (1) Özel kurum ve kuruluşlarda çalışan yedek personelin erteleme işlemleri hakkında da 48 inci ve 49 uncu maddelerde yer alan hususlar uygulanır. Bunun yanı sıra;

a) Türk Silahlı Kuvvetlerinin yiyecek, elbise, silah ve teçhizat ile mühimmatının tedarik ve ikmalî konusunda istifade edileceği değerlendirilen özel kurum ve kuruluşlarda çalışan yedek personelin,

b) Harp sanayii seferberliği kapsamında yer alan özel kuruluşlarda çalışan personelin,

c) Merkezî planlama ile mal ve hizmet, özel nakliyat (kara, deniz ve hava yolu), özel inşaat, iş makineleri, kara, deniz ve hava araçları seferberliği kapsamında, sefer görevlendirmesi yapılan özel kuruluşlarda görevli personelin,

ç) Mülki idare amirliğince Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonu kararı ile mahallî olarak seferberlik ve savaş hâli planlamasında sefer görevlendirmesi yapılan özel kuruluşlarda görevli personelin,

ertelemesi, ilgili kurum veya kuruluş tarafından bağlı, ilgili, ilişkili veya koordineli olduğu bakanlığa bildirilmesi ve ilgili bakanlık tarafından onaylanarak Millî Savunma Bakanlığına teklif edilmesi hâlinde yapılabilir.

Erteleme faaliyetlerinin kontrolü

MADDE 51- (1) Kurum veya kuruluşlar, personel erteleme teklif ve iptal teklif belgelerini istenildiği zamanda yetkililere bildirmek veya göstermekle sorumludur.

(2) Kurum ve kuruluşların erteleme işlemleri, bu kurum ve kuruluşların erteleme işlemlerinden sorumlu birim amirleri tarafından her yıl bir kez denetlenir ve denetlemeyi müteakip bir ay içinde denetleme sonuç raporu, erteleme teklif ve iptal teklif belgeleri silsile

takip etmek suretiyle ilgili bakanlık veya kuruma gönderilir. İlgili bakanlık veya kurum denetleme sonuç raporunu inceleyerek aksayan hususlarla ilgili gerekli tedbirleri alır.

(3) Kurum ve kuruluşlar, yedek personelin ertelemesine esas görevine devam edip etmediğini araştırır, görevinden ayrılmış olanların ertelemesinin iptali için bağlı, ilgili, ilişkili veya koordineli olduğu bakanlık veya kurum aracılığıyla her yıl kasım ayında Millî Savunma Bakanlığına bildirir.

Ertelemenin kaldırılması

MADDE 52- (1) Kurum ve kuruluşlar, personel erteleme iptal teklifini bağlı, ilgili, ilişkili veya koordineli olduğu bakanlığa gönderir. Bakanlıklar teklifi inceleyip, uygun olanları onayladıktan sonra Millî Savunma Bakanlığına gönderir.

(2) Ertelenen yedek personelin görev yerinden ayrılması veya ihtiyacın ortadan kalkması hâlinde, personel erteleme iptal teklifi, en geç bir ay içinde kurum ve kuruluşlarca bağlı, ilgili, ilişkili veya koordineli olduğu bakanlık veya kurum vasıtasıyla Millî Savunma Bakanlığına gönderilir.

(3) Erteleme teklifi hangi usulle gönderilmiş ise iptal teklifi de aynı usulle gönderilir. Yedek personelin erteleme iptalleri Millî Savunma Bakanlığınca yapılır.

(4) 48 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilenler için de erteleme iptal teklifleri aynı şekilde yapılır.

(5) İlgili kanunlarda belirtilen yaş sınırı dışına çıkan personelin ertelemeleri, Millî Savunma Bakanlığınca iptal edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İnsan Gücü Planlaması

İnsan gücü planlama esasları

MADDE 53- (1) Seferberlik ve savaş hâlinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin ve halkın ihtiyacını karşılamak üzere, çalışmalarını aksatmadan sürdürmesi gereken kamu ve özel kurum ve kuruluşlarının insan gücü ihtiyacı ile savaşta meydana gelebilecek olan tahmini personel zayıfatının tespit edilmesi ve ihtiyacın hangi kaynaklardan öncelik sırasına göre ne suretle karşılanacağı ve uygulamanın nasıl yapılacağına ilişkin esaslar, Millî Savunma Bakanlığının görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir. Bu yönetmelikte Türk Silahlı Kuvvetlerinin insan gücü ihtiyacının karşılanmasına yönelik iş birliği yapılacak bakanlıklar ve sorumluluklarının neler olduğu belirtilir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin sivil insan gücü ihtiyaçlarının karşılanması

MADDE 54- (1) Seferberlik ve savaş hâlinde Türk Silahlı Kuvvetleri birlik ve kurumlarında ihtiyaç duyulacak sivil personel; meslek, branş ve miktarları Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamlarınca tespit edilerek her yıl Millî Savunma Bakanlığına bildirilir. Millî Savunma Bakanlığı bu ihtiyaçları Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına iletir. Türk Silahlı Kuvvetlerinin sivil insan gücü ihtiyacı;

a) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yapılacak insan gücü planlamasına göre,

b) İş birliğı yapılacak bakanlık kaynaklarında bulunması durumunda, Millî Savunma Bakanlığı ile ilgili bakanlık arasında yapılacak protokole göre, karşılanır. Bu yollarla giderilemeyen insan gücü ihtiyaçları, 3634 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde karşılanır.

ÜÇÜNCÜ KISIM **Lojistik Seferberliğı**

BİRİNCİ BÖLÜM

Türk Silahlı Kuvvetleri Mal ve Hizmet Seferberlik ve Savaş Hâli Hazırlıkları

Türk Silahlı Kuvvetlerinin mal ve hizmetlere ilişkin seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları aşamaları

MADDE 55- (1) Türk Silahlı Kuvvetlerinin kurulu ve seferde kurulacak birlik ve kurumlarının mal ve hizmetlere ilişkin seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları aşağıdaki hususları kapsar:

a) Genelkurmay Başkanlığı tarafından ilke ve önceliklerin tespit edilmesi ve Millî Savunma Bakanı tarafından onaylanmasını.

b) Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamları tarafından ihtiyaçların tespit edilmesi ve Millî Savunma Bakanlığına bildirilmesini.

c) Millî Savunma Bakanlığınca, Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaçlarının ilgili bakanlığa bildirilmesini.

ç) Kaynak üzerinde yetkili olan bakanlık tarafından, Millî Savunma Bakanlığıyla çerçeve protokole bağlanan esaslar doğrultusunda, Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyacını karşılayacak tahsislerin yapılmasını.

d) Türk Silahlı Kuvvetlerine yapılan tahsislerin Millî Savunma Bakanlığı tarafından onaylanarak Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamlarına gönderilmesini.

e) Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamlarınca yurt içi kaynağı tedarik planlarının hazırlanması ve tedarikle görevlendirilen komutanlıklarla ihtiyacı karşılayacak kurum veya kuruluşlar arasında detay protokol veya sözleşmelerin yapılmasını.

f) Seferberlik ve savaş hâlinde veya seferberlik ve savaş hâlinin henüz ilan edilmemiş olduğu ancak savaşı gerektirebilecek bir durumun baş gösterdiği gerginlik ve buhran dönemlerinde, alınan Cumhurbaşkanlığı kararını müteakip ilgililerince alımların yapılması, depolama, ulaştırma ve dağıtım faaliyetlerini.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin mal ve hizmet ihtiyaçlarının tespit edilmesi ve bildirilmesi

MADDE 56- (1) Türk Silahlı Kuvvetlerinin mal ve hizmet ihtiyaçlarının tespit edilmesi ve bildirilmesine ilişkin usul ve esaslar Millî Savunma Bakanlığı tarafından belirlenir.

(2) Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamları tarafından tespit edilen mal ve hizmet ihtiyaçları Millî Savunma Bakanlığına gönderilir. Millî Savunma Bakanlığında toplanan ihtiyaçlar, kontrol edilerek onaylanmasını müteakip, tahsise esas olmak üzere ilgili

bakanlıklara gönderilir ve bu husus Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamları ile Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine bildirilir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin mal ve hizmet ihtiyaçlarına tahsis planlaması ve protokollerin yapılması

MADDE 57- (1) Millî Savunma Bakanlığı ile ihtiyacı karşılayacak bakanlık arasında çerçeve protokol yapılır. Yapılan çerçeve protokolün birer nüshası Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamları ile Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine gönderilir.

(2) İhtiyaçlara, kaynağı kontrol eden bakanlıklar tarafından çerçeve protokol esaslarına göre tahsisler yapılır.

(3) Tahsisi yapılan mal ve hizmetler tahsis çizelgelerinde belirtilen yer ve zamanlarda teslim alınır.

(4) Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyacını karşılamak üzere belirlenen ikmal maddelerinin barıştan itibaren üretimi ve stoklanması, Millî Savunma Bakanlığınca veya giderleri Millî Savunma Bakanlığınca karşılanmak ve çerçeve protokole bağlanmak suretiyle ilgili bakanlıkça yapılır.

(5) Ödeneği bulunmayan ikmal maddelerinin seferberlik ve savaş hâllerinde temininin sağlanmasına ilişkin olarak 66 ncı maddede belirtilen esaslar uygulanır. İhtiyacın belirlenen zamanda tedarik edilebilmesi için ödeneğin kullanılma biçimi Millî Savunma Bakanlığınca tarafından belirlenir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyacına ilişkin tahsislerin incelenmesi ve yurt içi kaynağı tedarik planlarının hazırlanması

MADDE 58- (1) Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyacını belirten ve bakanlıkların tahsislerini gösteren çizelgeler, Millî Savunma Bakanlığınca incelenir ve değerlendirilir.

(2) Bakanlıklarca yapılan tahsisler ihtiyaçları karşılamazsa, Genelkurmay Başkanlığınca tespit olunan ve Millî Savunma Bakanı tarafından onaylanan ilke ve önceliklere göre, Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamlarına ait yurt içi kaynağı tedarik planlarının hazırlanmasında gerekli dengeleme Millî Savunma Bakanlığınca yapılır. Yapılan dengeleme sonucunda ortaya çıkan yeni ihtiyaç talepleri ve tahsis iptal talepleri yeniden kaynak sahibi bakanlıklara gönderilir.

(3) Millî Savunma Bakanlığında son şekli verilerek onaylanan Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaçlarına yönelik olarak yapılan tahsisler, ihtiyaçların karşılanması esaslarını belirleyen çerçeve protokole ek olarak konulmak üzere Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamlarına gönderilir ve Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine bilgi verilir.

(4) Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamları yapılan tahsislere göre kendi yurt içi kaynağı tedarik planlarını hazırlar ve bu planlarda yapılan tahsislere göre yetki verilen komutanlıklar, ihtiyaçları karşılayacak kişi, kurum ve kuruluşlarla detay protokol veya sözleşme yaparak üst makamlara bilgi verirler.

(5) Yurt içi kaynağı tedarik planları bir üst makam tarafından onaylanır.

(6) Bakanlıklarca yapılan tahsis planlamasına göre hazırlanacak yurt içi kaynağı tedarik planlarıyla ilgili esaslar Genelkurmay Başkanlığınca, tahsislerin gönderilme esasları Millî Savunma Bakanlığınca belirlenir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin ulaştırma, haberleşme, dağıtım ve depolama işlemleri

MADDE 59- (1) İkmal maddelerinin ihtiyaç sahibi birliklere ve Türk Silahlı Kuvvetleri depolarına sevki için Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamlarınca ulaştırma planları yapılır. Sevk işlemlerinde ihtiyaç makamlarının imkânları ile birlikte detay protokol veya sözleşme kapsamında ilgili kurum ve kuruluşun imkânlarından da yararlanılır. Tahsis edilen malların mevcut olanaklar ile taşınamayan kısmına ait ulaştırma ihtiyaçları, tahsisi yapan bakanlık tarafından Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına bildirilir.

(2) Seferberlik ve savaş hâllerinde veya seferberlik ve savaş hâlinin henüz ilan edilmemiş olduğu ancak savaşı gerektirebilecek bir durumun baş gösterdiği gerginlik ve buhran dönemlerinde haberleşme, dağıtım, ulaştırma ve depolama hizmetlerinde, Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaçlarının karşılanmasına öncelik tanınır.

(3) Türk Silahlı Kuvvetlerinin haberleşme, dağıtım ve ulaştırma işlemleriyle depolama usul ve esasları Millî Savunma Bakanlığı tarafından belirlenir.

Özel nakliyat ve özel inşaat firmalarından hizmet amaçlı yararlanılması

MADDE 60- (1) Özel nakliyat ve özel inşaat firmaları, seferberlik ve savaş hâllerinde bu hâllerin henüz ilan edilmemiş olduğu ancak savaşı gerektirebilecek bir durumun baş gösterdiği gerginlik ve buhran dönemlerinde, Cumhurbaşkanlığı kararı ile ilgili bakanlıklarca barış döneminde tahsis edildikleri birlik ve kurumların harekât komutasına verilir. Bu firmalara verilebilecek görevler Millî Savunma Bakanlığı tarafından belirlenir.

(2) Türk Silahlı Kuvvetleri harekât komutasına girecek özel nakliyat ve özel inşaat firmalarının harekât komutasına alınacağı zaman, yerine getirilecek görevler ve bu görevlerin yapılmasıyla ilgili esaslar, barış döneminden itibaren Millî Savunma Bakanlığı ile kuruluşun sektörel olarak bağlı bulunduğu bakanlık arasında yapılan çerçeve protokollerle belirlenir.

(3) Özel nakliyat ve özel inşaat firmalarının bakanlık kaynaklarına alınmasında; öz mal varlıkları, iş gücü kapasiteleriyle imkân ve kabiliyetleri esas alınır. Yurt içinde bulunan özel nakliyat ve özel inşaat firmalarının kaynak bilgileri, yaptırılması düşünülen görevlere ve bu görevlerin gerektirdiği araç ve malzeme cinslerine göre belirlenir.

(4) Yurt içinde bulunan özel nakliyat firmalarına ait kaynak bilgileri Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca, özel inşaat firmalarının kaynak bilgileri Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca tespit edilerek Millî Savunma Bakanlığı ile ilgili bakanlık ve kuruluşlara her yıl bildirilir.

(5) Özel nakliyat firmalarının kaynak bilgilerinin tespiti maksadıyla; İçişleri Bakanlığı, ticaret odaları, sanayi odaları veya ticaret ve sanayi odaları, Türkiye İstatistik Kurumu, ulaştırma hizmetleriyle ilgili diğer birlik ve kuruluşlar kendi görev sahaları içindeki kaynak bilgilerini Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına bildirir.

(6) Özel inşaat firmalarının kaynak bilgilerinin tespiti maksadıyla; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, ticaret odaları, sanayi odaları veya ticaret ve sanayi odaları, müteahhitlik hizmetleriyle ilgili özel kurum ve kuruluşlar, birlikler, dernekler ve belediyeler kendi görev sahaları içindeki kaynak bilgilerini Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca bildirir.

(7) Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamları tarafından düzenlenen özel nakliyat ve özel inşaat firma ihtiyaçları Millî Savunma Bakanlığına gönderilir. Millî Savunma Bakanlığında toplanan ihtiyaçlar, tahsise esas olmak üzere ilgili bakanlıklara gönderilir.

İhtiyaçların tespit edilmesine ilişkin usul ve esaslar Millî Savunma Bakanlığı tarafından belirlenir.

(8) İlgili bakanlıklar tarafından tahsis yapılırken;

a) İhtiyacı tam olarak karşılayabilecek tek firmanın görevlendirmesi, firmaların insan gücü yapısı, araç-gereç ve teçhizat varlığının bir bütün hâlinde kullanılması esas alınır.

b) İhtiyacın bir firmanın imkânları ile karşılanamaması hâlinde yeteri kadar iş gücünü sağlayacak birden fazla firma tahsis edilir.

c) Aynı bölge ve güzergâh üzerinde yapılabilecek müşterek ulaştırmada ihtiyaçlar birleştirilerek karşılanır.

ç) Firmanın durumu, ekonomiye katkısı, özgeçmişi, güvenilirliği, kapasitesinin ne kadarının önerilen işte kullanılacağı, yaptırılacak işin ve firmanın hâlen bulunduğu coğrafi bölge konumu dikkate alınır.

d) Tahsis edilen işten artan kapasite ile firmanın normal işlevlerini yürütüp yürütemeyeceği incelenir.

(9) Firmaların yükümlülük altına girdiği işleri yapamayacak şekilde kapasitesinin azalması, işini tasfiye etmesi veya iflas etmesi hâllerıyla, işinin niteliğinin değişmesi durumunda, tahsisler ilgili bakanlıkça iptal edilir ve kaynakta uygun firma bulunması hâlinde yeni firma tahsisi yapılır.

(10) İlgili bakanlıklar tarafından yapılan tahsisler Millî Savunma Bakanlığınca kontrol edilerek onaylanmasını müteakip Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamlarına gönderilir.

(11) Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamlarınca, yapılan tahsislere göre tahsis edilen firmalarla, yetki verilen komutanlıklar arasında barış döneminden itibaren sözleşmeler yapılır. Bu firmaların seferberlik ve savaş hâlleri ile bu hâllerin henüz ilan edilmemiş olduğu ancak savaşı gerektirebilecek bir durumun baş gösterdiği gerginlik ve buhran dönemlerinde yerine getirecekleri görevlerin ayrıntıları sözleşmelerde belirtilir.

(12) Özel inşaat firmalarının, kendilerine tahsis edilen görev yerlerine tüm kapasitesi ve kendi imkânlarıyla intikali esastır. Firmanın, kendi imkânlarıyla intikali mümkün olmadığı takdirde; intikal için ihtiyaç duyacağı ulaştırma aracı talebi barış döneminde tahsis edildiği birlik ve kuruma yapılır.

(13) Firma personelinin beslenme ve barınma ihtiyacı ile araç, gereç ve diğer malzemelerinin bakım ve onarım ihtiyaçları kendileri tarafından karşılanır. Firma personeli, hizmeti kendi özel kıyafeti ve teçhizatıyla yürütür.

İKİNCİ BÖLÜM

Bakanlıkların Mal ve Hizmet Seferberlik ve Savaş Hâli Hazırlıkları

Bakanlıkların mal ve hizmetlere ilişkin seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları aşamaları

MADDE 61- (1) Bakanlıkların mal ve hizmetlere ilişkin seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları aşağıdaki aşamalardan oluşur:

- a) Bakanlığın kuruluşundaki ve kontrolündeki kaynakların tespit edilmesi ve bildirilmesi.
- b) Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamlarının, diğer bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının, seferberlik ve savaş hâli planlamasında görev verilen özel kurum ve kuruluşlarla halkın ihtiyaçlarının alınması.
- c) Kaynak tahsislerine yönelik olarak bakanlıklar arasında çerçeve protokol yapılması.
- ç) Kaynak tahsislerinin yapılması.
- d) Detay protokol ve sözleşmelerin yapılması.
- e) Alımların yapılması ve depolanması.
- f) Ulaştırma ve dağıtım işlemleri.

Bakanlıkların kaynaklarının tespit edilmesi, güncellenmesi ve gönderilmesi

MADDE 62- (1) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları kapsamındaki mal ve hizmet kaynaklarının tespit edilmesi ve tahsisinden bakanlıklar sorumludur. Kaynak bilgileri, Millî Savunma Bakanlığı ve Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği ile koordine edilerek belirlenir.

(2) Bakanlıklar bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşları, kontrollerinde ve denetimlerindeki kamu ve özel kurum, kuruluş ve iş yerlerine ait kaynakları tespit eder, kaynak bilgilerini güncel hâlde bulundurur ve kaynak planlamasında kullanılmak üzere ilgililerine gönderir.

(3) Bakanlıklar, kendi kuruluş veya kontrolünde bulunan kaynak, tesis ve stokları hakkında, barış ve sefer olanaklarını belirten tam ve doğru bilgileri, Millî Savunma Bakanlığı, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği ve Türkiye İstatistik Kurumu ile iş birliği yaparak tespit eder ve her yıl günceller.

(4) Kaynak bilgilerinin gönderilmesinde, yurt içi kaynak tespit çizelgesi kullanılır. Çizelgenin tanziminde Türkiye İstatistik Kurumunca oluşturulan verilerden de yararlanır.

(5) Bakanlıklarca, yurt içi kaynak tespit çizelgesi aşağıda açıklanan biçimde gönderilir:

a) İl teşkilatına dâhil olan kurum ve kuruluşların kaynak bilgileri valilik vasıtasıyla bağlı olduğu bakanlığa bildirilir.

b) İl teşkilatına dâhil olmayan kurum ve kuruluşların kaynak bilgileri kurumun merkez teşkilatı vasıtasıyla bağlı olduğu bakanlığa bildirilir, bir nüshası da kaynağın bulunduğu ilin valiliğine gönderilir.

c) Bakanlıkların kontrolünde bulunan özel sektör kurum ve kuruluşlarına ait çizelgeler bakanlıkların taşra teşkilatı tarafından düzenlenir ve bulunduğu yerin valiliği aracılığıyla ilgili bakanlığa iletilir.

ç) Birden çok tesis ve fabrikası bulunan kuruluşlar, üretim kapasiteleri ve stoklarıyla ilgili bilgileri, her tesis ve fabrika için ayrı ayrı bildirirler.

(6) Kaynak bilgileri her yıl Millî Savunma Bakanlığına, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine ve diğer ilgili makamlara gönderilir. Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyacına yönelik kaynak bilgileri, Millî Savunma Bakanlığınca incelenerek Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamlarına gönderilir.

(7) Bakanlıklar ile kurum ve kuruluşlar tarafından tespit edilen mal ve hizmetlere ilişkin kaynak bilgilerine ait verinin Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğince tesis edilen elektronik bilgi sisteminde toplanması sağlanır. Toplanan verilerden ilgili birlik, kurum ve kuruluşların ihtiyacına matuf olanlar, Millî Savunma Bakanlığı ve ilgili kurum ve kuruluşlarla elektronik bilgi sistemi üzerinden paylaşılır.

(8) Bakanlıkların kuruluşunda ve kontrolünde bulunan fabrika ve iş yerlerinden hangilerinin harp sanayiine dönüşerek ihtiyaçların nasıl ve ne miktarda karşılanacağı Millî Savunma Bakanlığı koordinatörlüğünde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, ilgili diğer bakanlıklar, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, Savunma Sanayii Başkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile gerektiğinde Türk Standardları Enstitüsü ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin de görüşleri alınarak barış döneminden itibaren planlanır.

Bakanlık ve illerin mal ve hizmet ihtiyaçlarının tespit edilmesi ve bildirilmesi

MADDE 63- (1) İhtiyaçların tespitinde, seferberlik planlamasına tabi kurum ve kuruluşların barış dönemindeki etkinliklerinin artırılarak devam ettirilmesi ve halkın hayatının idamesinin sağlanması esas alınır.

(2) Kaynak sahibi bakanlıkların ihtiyaçlarının tespiti aşamasında, ihtiyaç makamları tarafından bildirilen ihtiyaçların karşılanabilmesi için bakanlık tarafından alınması gereken ilave tedbirler ve yapılabilecek ilave planlar da göz önünde bulundurulur.

(3) Kamu kurum ve kuruluşları ile planlamaya alınan kurum ve kuruluşların ve halkın ihtiyaçlarının karşılanması kapsamında valiliklerin mal ve hizmet ihtiyaçlarının bildirilmesi ile bunların ne suretle karşılanacağına ilişkin usul ve esaslar Seferberlik ve Savaş Hâli Hazırlıkları Direktifinde belirlenir.

Bakanlıkların mal ve hizmet tahsis planlaması

MADDE 64- (1) Bakanlıklar, bağlı, ilgili, ilişkili kuruluşlar ve kontrolünde bulunan kurum ve kuruluşlarda üretilen mal ve hizmetlerle, bakanlık birimleri veya diğer bakanlıklar tarafından bildirilen ihtiyaçların karşılanması için bu Yönetmelikte belirtilen esas ve önceliklere göre kaynakların tahsis planlamasını yapar.

(2) Bakanlıklar, mevcut kaynaklarından, Türk Silahlı Kuvvetlerine öncelik tanıyarak tahsis planlamasını yaparlar. Yapılan tahsisler bakanlık tahsis çizelgelerinde gösterilir.

(3) Bakanlıklarca yapılan tahsis planlamalarında Seferberlik ve Savaş Hâli Hazırlıkları Direktifiyle verilen görevler ve kamu kurum ve kuruluşları için belirlenen öncelikler de dikkate alınır.

(4) Bakanlıkça yapılan tahsislere ilişkin çizelgeler; Millî Savunma Bakanlığına, ihtiyaç bildiren bakanlıklara, valiliklere ve bakanlığın bağlı, ilgili, ilişkili kuruluşlarına veya kontrolündeki birimlere gönderilir. Bakanlık tahsisleri, bilgi olarak Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine de bildirilir.

Bakanlıkların ihracat ve ithalat planlama esasları

MADDE 65- (1) İhtiyaçlar, öncelikle yurt içi kaynaklardan karşılanır. Yurt içi kaynaklardan karşılanamayan kritik maddeler, barıştan itibaren yurt dışından tedarik edilerek stoklanır.

(2) İhtiyaçların mevcut kaynaklarla karşılanamadığı hâllerde ithalat ve kısıtlama gibi diğer önlemler tahsis yapan bakanlık tarafından alınır.

(3) Kaynakların ihtiyaçlara dağıtımından sonra kalan miktarın türleri de belirtilerek ihracat planlarına dâhil edilmek üzere dış ticaret planlamasıyla ilgili bakanlıklara ve Millî Savunma Bakanlığına bildirilir.

Bakanlık tahsis planlamasına ilişkin protokoller

MADDE 66- (1) İhtiyaç sahibi bakanlık ile kaynak sahibi bakanlıklar arasında tahsis planlaması ile diğer faaliyetlere ilişkin çerçeve protokoller yapılır, bir nüshası Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine gönderilir. Türk Silahlı Kuvvetlerince ve bakanlıklarca istenen mallar, verilecek veya ayrılacak ödenek karşılığında barıştan itibaren stoklanır. Bu amaçla, ihtiyacı bildiren bakanlıkla stoklamayı yapacak bakanlık arasında çerçeve protokol düzenlenir. Üretim, tedarik veya stoklamayı yapacak ve kullanacak kurum veya kuruluşlar arasında da bakanlık çerçeve protokolüne uygun detay protokol veya sözleşmeler yapılır.

(2) Yapılan tahsislere göre ihtiyacı karşılanacaklar ile ihtiyacı karşılayacak kişi, kurum ve kuruluşlar arasında da tedarik biçimi ve koşullarını ayrıntılı olarak açıklayan detay protokol veya sözleşmeler yapılır.

(3) Valilikler tarafından il sınırları içerisinde bulunan kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşlarının ihtiyaçlarının müştereken karşılanmasına yönelik olarak detay protokol ve sözleşmeler akdedilebilir.

(4) Kaynak sahibi bakanlıkların taşra teşkilatı, tahsis planlaması kapsamındaki detay protokol veya sözleşmelerin akdedilmesi sürecinde bulundukları yer mülki idare amirine bilgi vererek koordinatörlük görevini yerine getirir.

Ödeneği bulunmayan ikmal maddelerinin temini

MADDE 67- (1) Ödeneği bulunmayan ikmal maddelerinin seferberlik ve savaş hâllerinde temininin sağlanması için;

a) Kaynağı kontrol eden bakanlık, üretim kaynağının çalışması ve kendi faaliyeti için bulundurduğu stok miktarlarını da dikkate alarak tahsisleri yapar.

b) Tahsis yapan bakanlık tarafından belirlenecek ödenek miktarı, ihtiyaç bildiren bakanlığın seferberlik ve savaş hâli ödeneği ihtiyacına dâhil edilir.

c) İhtiyacın belirlenen zamanda tedarik edilebilmesi için ayrılacak ödeneğin, yapılan tahsis doğrultusunda, ihtiyaç makamınca kullanılması sağlanır.

Bakanlıkların ulaştırma ve haberleşme planlaması

MADDE 68- (1) Bakanlıklarca tahsislerin yapılmasından sonra, ihtiyacı karşılanan bakanlıkların kamu kurum ve kuruluşlarının ve valiliklerce tahsis edilen malların kendi olanaklarıyla taşınamayan kısmına ait ulaştırma ihtiyaçları, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına bildirilir.

(2) Ulaştırma ihtiyaçları, bu Yönetmelikte ve Seferberlik ve Savaş Hâli Hazırlıkları Direktifinde belirtilen önceliklerle ulaştırma olanakları dikkate alınarak ihtiyacı karşılayacak biçimde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının özel planlarına dâhil edilir, ihtiyaç bildiren makamlara bilgi verilir.

(3) Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı;

a) Ulaştırma ve haberleşme hizmetlerine ilişkin seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına dair müşterek çalışmalarını 16/7/1965 tarihli ve 697 sayılı Ulaştırma ve Haberleşme Hizmetlerinin Olağanüstü Hallerde ve Savaşta Ne Suretle Yürütüleceğine Dair Kanunda,

b) Seferberlik ve savaş hâli planlamalarını Seferberlik ve Savaş Hâli Hazırlıkları Direktifinde,

yer alan esaslara göre yerine getirir.

(4) Haberleşme ihtiyaçları da üçüncü fıkra esaslarına göre karşılanır.

İllerde seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları planlaması

MADDE 69- (1) İllerde seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları planları, barıştan itibaren hazırlanır. Taşra teşkilatına dâhil olan bakanlık kuruluşlarının hazırlıklarının birbiriyle ve il planıyla uyumu sağlanır. Ayrıca ilde bulunan özel kuruluşların seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları, ilgili bakanlığın istek ve direktifleri de dikkate alınarak planlanır ve her an uygulanabilir hâlde bulundurulur.

(2) İlin seferberlik ve savaş hâline ilişkin ihtiyaçlarının ne suretle karşılanacağı Seferberlik ve Savaş Hâli Hazırlıkları Direktifinde belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Araçlara İlişkin Seferberlik ve Savaş Hâli Hazırlıkları

Hazırlık aşamaları

MADDE 70- (1) Türk Silahlı Kuvvetleri ile kamu kurum ve kuruluşlarının araçlara ilişkin seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları; araç ihtiyaçlarının ve kaynaklarının tespit edilmesi, ihtiyaçları karşılayacak tahsisin yapılması, araçların getirilmesi, teslim alınması ve sevki suretiyle yürütülür.

Kara nakil araçları kaynağının tespit edilmesi

MADDE 71- (1) 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa tabi olan araçlardan arazi vitesi olmayan otomobiller, traktörler ve motorlu bisikletler dışındaki araçların kayıtları, noterlerce kayda alındıktan sonra, araçlara ait bilgiler ve değişiklikler, Türkiye Noterler Birliğince Millî Savunma Bakanlığı ile Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine gönderilir.

(2) Kamu kurum ve kuruluşlarının envanterinde bulunan araçlar, bağlı, ilgili, ilişkili veya koordineli bulunduğu bakanlık aracılığıyla her yıl ocak ayında Millî Savunma Bakanlığına bildirilir.

(3) Yabancı uyruklulara ait araçlar, mevcut kanun ve antlaşmalara göre işlem görür.

İş makineleri kaynağının tespit edilmesi

MADDE 72- (1) Gerçek ve tüzel kişilere ait her türlü iş makinelerinin kaynak bilgileri, il ve ilçelerdeki ticaret odaları, sanayi odaları veya ticaret ve sanayi odalarınca tutulur.

(2) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği; ticaret odaları, sanayi odaları veya ticaret ve sanayi odalarından aldığı iş makineleri kaynak bilgilerini ve bu bilgilerde meydana gelen değişiklikleri, Millî Savunma Bakanlığı ile Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine gönderir.

(3) Kamu kurum ve kuruluşlarının envanterinde bulunan iş makineleri, bağlı, ilgili, ilişkili veya koordineli bulunduğu bakanlık aracılığıyla her yıl ocak ayında Millî Savunma Bakanlığına bildirilir.

Deniz ve hava araçları ile su yolu araçları kaynağının tespit edilmesi

MADDE 73- (1) Liman başkanlıklarınca tutulan deniz araçlarına ait kaynak bilgileri ve Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünce tutulan hava araçlarına ait kaynak bilgileri ile bu bilgilerde meydana gelen değişiklikler Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca Millî Savunma Bakanlığı ile Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine gönderilir.

(2) Göl, gölet ve nehirlerde çalışan su yolu araçlarının kaydı, sınırları içinde bulundukları belediyelerin veya muhtarlıkların bildirimini üzerine mülki idare amirliğinin kontrolünde Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonlarınca tutulur, il ve ilçe kaynak sayım cetvellerinde gösterilir.

(3) Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca, seferde Deniz Kuvvetleri Komutanlığı harekât kontrolüne alınması planlanan gemilerin otomatik tanımlama sistemi bilgileri barıştan itibaren denizde durumsal farkındalık kapsamında Deniz Kuvvetleri Komutanlığı gözetleme sistemlerine aktarılır.

İl ve ilçelerde araç sayımı yapılması

MADDE 74- (1) İl ve ilçelerde;

a) Trafîğe kayıtlı kara nakil araçlarının noterlerce,

b) İş makinelerinin ticaret odaları, sanayi odaları veya ticaret ve sanayi odalarınca,

c) Deniz araçlarının liman başkanlıklarınca,

ç) Hava araçlarının Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünce,

sayımları yapılır. Hazırlanan sayım listeleri her yıl valiliklere gönderilir. Valiliklerce listeler birleştirilerek her yıl Millî Savunma Bakanlığı, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği ile Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığına gönderilir.

Araç ihtiyaçlarının tespit edilmesi

MADDE 75- (1) Seferberlik ve savaş hâllerinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin, yurt içi kaynaklarından karşılanacak araç ihtiyaçları, barıştan itibaren tespit edilir ve Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamlarınca Millî Savunma Bakanlığınca gönderilir. İhtiyaçların tespit edilmesi ve bildirilmesine ilişkin usul ve esaslar Millî Savunma Bakanlığı tarafından belirlenir.

(2) Kamu kurum ve kuruluşları, bağlı, ilgili, ilişkili veya koordineli oldukları bakanlıkların seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları planları ile faaliyet sahalarına uygun olarak araç ihtiyaçlarını bakanlıklarına bildirir.

Araç tahsisinin yapılması ve tebliğ işlemleri

MADDE 76- (1) Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamlarına araç tahsis planlamaları, Millî Savunma Bakanlığınca belirlenen kriterlere göre 71 inci, 72 nci ve 73 üncü maddelerde belirtilen kaynağın gönderilmesinden sorumlu makamlarca yapılır. Yapılan tahsis planlamalarından uygun görülenler Millî Savunma Bakanlığı tarafından onaylanır.

(2) Kamu kurum ve kuruluşlarının araç ihtiyaçlarının karşılanması maksadıyla, sefer görev emri verilmeyen araçlardan gerekli görülenlere, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği tarafından belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde 71 inci, 72 nci ve 73 üncü maddelerde belirtilen kaynağın gönderilmesinden sorumlu makamlarca tahsis planlaması yapılır.

(3) Tahsis planlaması uygun görülen araçların bilgileri valiliklere gönderilir. Bu araçlar için Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonu kararı alınır. Valilikler tarafından elektronik ortamda Türk Silahlı Kuvvetleri için araç sefer görev emri, kamu kurum ve kuruluşları için araç görevlendirme belgesi oluşturulur.

(4) Araç sefer görev emirleri ile araç görevlendirme belgeleri, araç sahiplerine tebliğ edilmek üzere;

a) Trafîğe kayıtlı olan kara nakil araçları için noterlere,

b) İş makineleri için ticaret odası, sanayi odası veya ticaret ve sanayi odası başkanlıklarına,

c) Deniz araçları için sicilinin bulunduğu liman başkanlıklarına,

ç) Hava araçları için Sivil Havacılık Genel Müdürlüğüne,

il afet ve acil durum müdürlükleri tarafından gönderilir.

(5) Dördüncü fıkrada yazılı makamlar, araç sefer görev emri veya görevlendirme belgesinin;

a) Kendilerine ulaşmasını müteakip fiziki ortamda dört nüsha oluşturarak araç sahiplerine tebliğ eder ve tebliğ bilgisini araç bilgilerinin yer aldığı sisteme kaydeder.

b) Bir nüshasını, araçta bulundurulmak üzere araç sahibine verir. Diğer nüshalarını il afet ve acil durum müdürlüğüne gönderir.

(6) İl afet ve acil durum müdürlüğü tarafından araç sefer görev emri veya görevlendirme belgesinin bir nüshası muhafaza edilir, diğer nüshaları ilgisine göre Millî Savunma Bakanlığına veya ilgili kamu kurum ve kuruluşuna gönderilir.

(7) Araçların tahsisi ve görevlendirilmesine ilişkin usul ve esaslar; Türk Silahlı Kuvvetleri için Millî Savunma Bakanlığınca, kamu kurum ve kuruluşları için Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğince belirlenir.

Araçların getirilmesi, teslim alınması ve sevkî

MADDE 77- (1) Seferberliğin ilanı ile ilgili olarak yapılacak duyuruyla birlikte, araç sahipleri veya sürücüler için araç sefer görev emri veya görevlendirme belgesi “getir emri” yerine geçer. Araç sahipleri veya sürücüler, aracı; malzeme, avadanlık ve yedek parçalarıyla

birlikte duyurudan sonraki altı saat içinde, araç toplanma bölgelerinin bulunduğu yerde kurulacak olan Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonuna getirir.

(2) Araç toplanma bölgeleri, barıştan itibaren belirlenir.

(3) Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonlarınca, gelen araçların muayenesi yaptırılır. Aracın o andaki durumuna göre kiralama ve satın alma değeri belirlenir ve gerekli işlemler tamamlanarak aynı gün tahsis edildikleri birlik veya kuruma gönderilir.

(4) Tahsisli limanda bulunamayacak gemiler için sahipleri, sefer görevli geminin yerine, sefer görevi bulunmayan aynı nitelikte başka bir gemiyi tahsis edebilir. Bu mümkün olmazsa, ihtiyacın karşılanması için Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonu tarafından alınacak kararla, yeni görevlendirme yapılır.

(5) Kara, deniz, su yolu ve hava araçları ile iş makinelerinin sevk işlemi aracın kayıtlı olmadığı bir komisyonca yapılırsa durum, aracın kayıtlı olduğu Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonuna bildirilir.

Aracını kendisi teslim edemeyeceklerin yerine yükümlülük üstlenenler

MADDE 78- (1) Araçlarını Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonlarına bizzat teslim edemeyecek olanlar, yetki verdikleri temsilcileri vasıtasıyla araçlarını teslim ederler. Yetki verilen personel bilgileri, araç sefer görev emrinin veya görevlendirme belgesinin arkasında belirtilir.

Araçların sevkinde görevli personelin yükümlülükleri

MADDE 79- (1) Kara nakil araçları ve iş makineleri sürücüleriyle, deniz, su yolu ve hava araçları, mürettebat ve hizmetlileriyle birlikte sevk edilir.

(2) Teslim alınan kara nakil araçları ve iş makinelerinin sürücüsü yoksa, sevk işlemi Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonlarınca sağlanacak personel tarafından yapılır.

(3) Kara nakil araçları ve iş makinelerini kullanan personel, aracını tahsis edildiği birlik veya kuruma götürmek ve kullanabilecek personele teslim edinceye kadar görev yapmak zorundadır. Bunlardan askerlik mükellefiyeti haricinde bulunanlara, görev yaptıkları süre için 3634 sayılı Kanun hükümleri gereğince ödeme yapılır.

(4) Kara nakil araçları ve iş makinelerini kullanan personel, başka bir birliğe gitmek üzere sefer görev emri almışsa önce aracını tahsis edildiği birlik veya kuruma teslim eder, buradan alacağı belgeyle görevlendirildiği birliğe gider.

(5) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıkları kapsamında yükümlülük verilen ve birliğe getirilen kara nakil aracını veya iş makinesini kullanabilecek uygun nitelikli personel yoksa, aracı getiren personelin sefer görev emrinin bulunmaması hâlinde söz konusu aracı getirenlere 3634 sayılı Kanunun ilgili hükümleri uygulanabilir, bu durumda ilgilinin askerlik şubesi başkanlığına bilgi verilir.

Akaryakıt ve benzeri ihtiyaçların, Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonlarınca sağlanması

MADDE 80- (1) Akaryakıt ve benzeri ürünlere sınırlama konması hâlinde, tahsis edilen araçların sevkleri için gerekli ihtiyaçlar Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonlarınca sağlanır.

Araçlara ilişkin seferberlik uygulama planlaması

MADDE 81- (1) Seferberlik ve savaş hâlinde sahibi, sürücüsü veya mürettebatı tarafından sefer görev emriyle getirilen araçların karşılanması, kontrol, bakım, ikmal ve tahsis edildikleri yerlere sevk işlemleri ve bunlarla beraber gelen personelin iskân, iâşe ve sağlık ihtiyaçlarının karşılanması, mülki idare amirliği tarafından barıştan itibaren askerî makamlarla iş birliği yapılarak planlanır. Planlarda, kamu ve özel kurum ve kuruluşlara verilecek görevler ile 3634 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde gerçek ve tüzel kişilere ait mal ve hizmetlerden yararlanılması hususları yer alır.

Araç sefer görev emrinin veya görevlendirme belgesinin kontrolü

MADDE 82- (1) Araç muayeneleri yapılırken, araç sefer görev emri veya görevlendirme belgesinin kontrol edilmesinden araç muayenesini yapan makamlar sorumludur.

(2) Araç sefer görev emri veya görevlendirme belgesinin oluşturulmasını müteakip altmış gün içinde tebliği yapılamayan araçların listeleri, tebliğden sorumlu makamlarca tüm araç muayene istasyonlarına bildirilmek üzere bu istasyonlardan sorumlu bakanlığa iletilir, Millî Savunma Bakanlığı ile Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına bilgi verilir. Bu tür araçların muayenesi araç sefer görev emirlerinin veya görevlendirme belgelerinin tebliğini müteakip yapılır.

(3) Deniz, su yolu ve hava araçlarıyla, iş makineleri için de benzeri işlemler uygulanır.

Araç görevlendirmesinin iptalini gerektiren durumlar

MADDE 83- (1) İhtiyacın ortadan kalkması durumunda, Millî Savunma Bakanlığı veya ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından araç sefer görev emri veya görevlendirme belgesi re'sen iptal edilir. Bu şekilde iptal edilen araç görevlendirmeleri il afet ve acil durum müdürlüğüne bildirilir.

(2) Görevlendirmenin iptalini gerektiren bir ile nakil olması, hurdaya çıkarılması, sicilden terkin olunması, yabancı memleketlere satılması veya herhangi bir nedenle evsafının değişmesi hâlinde bu araçların bilgileri 76 ncı maddede belirtilen makamlar tarafından Millî Savunma Bakanlığı, il afet ve acil durum müdürlüğü ve ilgili kurum ile paylaşılır. Bu araçların; sefer görev emirleri Millî Savunma Bakanlığınca iptal edilerek il afet ve acil durum müdürlüğüne bildirilir, kamu kurum ve kuruluşlarının araç görevlendirmelerinin iptali ise il afet ve acil durum müdürlüğünce yapılarak Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine bilgi verilir.

Görevlendirilen araçların el değiştirmesi, nakil olması veya geçici olarak trafikten çekilmesi hâlinde yapılacak işlemler

MADDE 84- (1) Kara nakil araçlarının;

a) Görevlendirmenin iptalini gerektirmeyen iller arasında veya aynı il içinde el değiştirmesi hâlinde;

1) Satış işlemini yapan noter, aracın eski sahibinde bulunan araç sefer görev emrini veya görevlendirme belgesini yeni sahibine tebliğ ederek teslim eder, durumu ilgili il afet ve acil durum müdürlüğüne bildirir.

2) İl afet ve acil durum müdürlüğü kayıtlarında gerekli düzeltmeyi yaparak, aracın yeni sahibinin bilgilerini ilgisine göre Millî Savunma Bakanlığına veya ilgili kamu kurum ve kuruluşuna bildirir.

b) Görevlendirmenin iptalini gerektirmeyen illerden birine nakil olması hâlinde;

1) Aracın nakil işlemini yapan noter, araç görevlendirme bilgilerini araç tescil sistemine işler ve durumu aracın nakil olduğu il afet ve acil durum müdürlüğüne bildirir.

2) Bu il afet ve acil durum müdürlüğü nakil bilgilerini, araç görevlendirmesinin devam ettiği il afet ve acil durum müdürlüğü ile ilgisine göre Millî Savunma Bakanlığına veya ilgili kamu kurum ve kuruluşuna bildirir.

c) Geçici olarak trafikten çekilmesi hâlinde mükellefiyeti devam eder.

(2) İş makineleri, deniz, su yolu ve hava araçlarının el değiştirmesi, nakil olması veya hurdaya ayrılması hâllerinde birinci fıkrada belirtilen uygulamalara benzer işlemler yapılır.

(3) Yükümlülük, aracı elinde bulunduran son sahibi üzerinde devam eder.

(4) Görevlendirmenin iptalini gerektiren iller, araç sefer görev emirleri için Millî Savunma Bakanlığınca, araç görevlendirme belgeleri için Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğince belirlenir.

Araç görevlendirmelerinin kaldırılmasında yapılacak işlemler

MADDE 85- (1) Görevlendirmesi iptal edilen araç sahiplerine, 71 inci, 72 nci ve 73 üncü maddelerde belirtilen kaynağın gönderilmesinden sorumlu makamlar tarafından görevlendirmenin kaldırıldığı bildirilir.

(2) İptal edilen araç sefer görev emirleri veya görevlendirme belgelerine ait bilgiler, il afet ve acil durum müdürlüğünce kayıtlarına işlenir. Araç sefer görev emri veya görevlendirme belgesi, yapılan bilgilendirmeyi müteakip bir ay sonra iade edilmiş sayılır.

Türk Silahlı Kuvvetlerine ilişkin araç seferberliği hazırlıklarının yenilenmesi

MADDE 86- (1) Türk Silahlı Kuvvetlerine ilişkin araç seferberliği hazırlıkları, lüzumu hâlinde en yeni model araçlar dikkate alınarak tamamen veya kısmen Millî Savunma Bakanlığınca yenilenebilir.

Sefer görev emri verilmeyecek araçlar

MADDE 87- (1) Aşağıda belirtilen araçlara sefer görev emri verilmez:

a) 3634 sayılı Kanunun 30 uncu, 40 ncı ve 43 üncü maddelerinde belirtilen araçlara.

b) 697 sayılı Kanun kapsamına giren kuruluşlara ait araçlara.

c) Özel nakliyat ve özel inşaat firmalarından, seferberlik ve savaş hâllerinde görev verilen ve sözleşme yapılanların sözleşme kapsamındaki araçlarına.

Araç erteleme işlemleri

MADDE 88- (1) Aşağıda belirtilen araçlardan sefer görev emri verilenlerin, sefer görev emri Millî Savunma Bakanlığınca ertelenir:

a) Kamu kurum ve kuruluşlarındaki hizmet alımı suretiyle edinilen ve seferberlik ve savaş hâllerinde de göreve aynen devam etmeleri, bölgesinde bulunduğu valiler veya valilere bağlı olmayanların bağlı olduğu makam tarafından uygun görülen araçlar.

b) Seferberlik ve savaş h allerinde faaliyetlerini aksatmadan devam ettirmesi için hakkında Cumhurbaşkan ı kararı alınan kamu ve özel kurum ve kuruluşlarından, seferberlik ve savaş h allerinde göreve devam etmesinin zorunlu bulunduğu ilgili valilikçe onaylanan araçlar.

c) Harp sanayii seferberliği kapsamında görev verilen kamu ve özel kurum ve kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişilere ait kuruluşların araçları.

 ) Türk Silahlı Kuvvetlerinin harekât kontrolüne alınması planlanan kamu kurum ve kuruluşlarına ait araçlar.

(2) Kamu ve özel kurum ve kuruluşlarca araç erteleme teklifleri mülki idare amirli ine, mülki idare amirli ince kamu ve özel kurum ve kuruluşların bağlı, ilgili, ilişkili veya koordineli olduğu bakanlığa, ilgili bakanlık tarafından inceleme ve onay  müteakip Millî Savunma Bakanlığına bildirilir.

(3) Millî Savunma Bakanlığınca uygun görülenlerin araç erteleme işlemi yapılarak, ilgili bakanlığa, ilgili bakanlık tarafından mülki idare amirli ine, mülki idare amirli ince erteleme teklifinde bulunan kamu ve özel kurum ve kuruluşlarına bilgi verilir.

(4) Ertelenen araçlar, ertelenmesine esas hizmette iken bu hizmeti de i tirecek şekilde tadilata uğraması, diğer bir kurum veya hizmete devredilmesi hâlinde bu durum en kısa zamanda aracın sahibi olan kurumlarca, ikinci fıkraya uygun olarak Millî Savunma Bakanlığına; Millî Savunma Bakanlığınca da erteleme işlemi iptal edilen bu tip araçların durumu üçüncü fıkraya uygun olarak ilgili makamlara bildirilir.

(5) Araç erteleme işlemlerine ilişkin usul ve esaslar Millî Savunma Bakanlığı tarafından belirlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Millî Müdafaa Mükellefiyeti Hazırlık ve Uygulaması

Genel esaslar

MADDE 89- (1) Bakanlı klar kanalıyla tedarik edilemeyen ikmal maddeleri, kara nakil araçları, i  makineleri, traktörler, deniz, su yolu ve hava araçları, iskân, bakım ve onarım tesisleriyle diğer işletmeler ve hizmetler, 3634 sayılı Kanun hükümlerine göre tedarik edilir.

(2) Bu Yönetmelikte  ng r len esaslara göre yapılan Türk Silahlı Kuvvetleri lojistik seferberlik hazırlıkları ve yurt içi kaynağı tedarik planlarına göre, bakanlı larca tahsis edilen mal ve hizmetlerin, seferberlik ve savaş h allerinde sağlanması engeller, aksaklıklar, eksiklikler ortaya çıkması veya acil ve zorunlu durumlar oluşması hâlinde Cumhurbaşkan ı kararına istinaden Millî Savunma Bakanı veya bir bölgeyi savunmakla görevli askerî birliğin en üst komutanının emriyle 3634 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması başlatılabilir.

Millî müdafaa mükellefiyeti yoluyla tedarik için kaynak tespit edilmesi

MADDE 90- (1) Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaçlarının kar lanması için il/ilçe Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonları; Millî Savunma Bakanlığı tarafından belirlenen usul ve esaslara göre mal, hizmet, araç ve benzeri maddelerin sayımının her yıl yapılmasını sa lar.

(2) İl ve ilçe kaynak sayım cetvellerinin gerçeğe uygun olarak hazırlanmasından Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonları sorumludur.

(3) Sayım sonunda dört nüsha olarak kaynak sayım cetvelleri hazırlanır. İlçelerde hazırlanan kaynak sayım cetvellerinin, bir nüshası kaymakamlıkta tutulur, bir nüshası garnizon komutanlığına, iki nüshası da il afet ve acil durum müdürlüğüne gönderilir. Merkez ilçe Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonları da hazırlanan iki nüsha kaynak sayım cetvellerini il afet ve acil durum müdürlüğüne gönderirler.

(4) İl afet ve acil durum müdürlüklerince, ilçelerden gelen ikişer nüsha kaynak sayım cetvellerinin birer nüshası tutulur, diğer nüshası garnizon komutanlığına gönderilir. Kaynakta meydana gelen değişiklikler de aynı usule göre bildirilir ve kaynak bilgilerinin güncelliği sağlanır.

(5) İl afet ve acil durum müdürlüklerince, il ve ilçe kaynak sayım cetvelleri her yıl Millî Savunma Bakanlığına gönderilir.

Tugay, eşiti ve daha üst birliklerin mahallî tedarik planlaması

MADDE 91- (1) Bakanlıklar aracılığıyla tedarik edilemeyen ikmal maddeleriyle iskân, işletme, bakım, onarım, tesis, hizmet ihtiyaçları ve savaşta ortaya çıkabilecek acil ihtiyaçların, gerektiğinde 3634 sayılı Kanun hükümlerine göre karşılanması için, tugay, eşiti ve daha üst birlik ve kurumlar düzeyinde, barıştan itibaren gerekli önlemler alınır. Bu komutanlıklarca tespit edilecek ihtiyaçlar barış döneminde mülki idare amirliğine bildirilir.

Mülki idare amirlerince yapılacak işlemler

MADDE 92- (1) Mülki idare amirleri, kaynak sayım cetvellerinden yararlanarak yetkili askerî makamlar tarafından bildirilen ihtiyaçların Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonlarınca incelenip karara bağlanmasını sağlar.

(2) Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonu kararı, yükümlülüğe tabi tutulan malın sahibine veya hizmeti sağlayacak gerçek veya tüzel kişiye bir nüshası verilerek tebliğ edilir, bir nüshası da istek sahibi birlik veya kuruma gönderilir.

Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonu kararının uygulanma zamanı

MADDE 93- (1) Barış döneminde alınan ve tebliğ edilen Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonu kararlarının uygulanmasına gerginlik ve buhran dönemleri ile seferberlik ve savaş hâllerinde Cumhurbaşkanı kararı ile başlanır. Seferberlik ve savaş hâllerinde alınan Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonu kararlarının uygulanmasına, Cumhurbaşkanı kararına istinaden Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonu kararının tebliğinden sonra başlanır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Tatbikatlar ve Eğitimler ile Çeşitli ve Son Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Seferberlik Tatbikatları ve Eğitimleri

Personel seferberlik tatbikatları ve ferdi seferberlik eğitimleri

MADDE 94- (1) Seferberlik tatbikatları ve ferdi seferberlik eğitimlerinin yapılmasına her yıl Genelkurmay Başkanlığının talebi, Millî Savunma Bakanlığının teklifi üzerine Cumhurbaşkanınca karar verilir. Cumhurbaşkanı kararına dair teklifte, seferberlik tatbikatları ve ferdi seferberlik eğitimlerinin iptalini veya miktar değişikliğini yapmaya yetkili makama yer verilir.

(2) Seferberlik tatbikatları ve ferdi seferberlik eğitimlerinde, seferberlik ve savaş hâliyle ilgili hazırlıkların uygulanması, sivil ve askerî makamların çağrı bildirimi eğitimlerinin geliştirilmesi, yedek personelin muvazaflık döneminde edindiği eğitim düzeyinin sürdürülmesi için eğitimlerinin tazelenmesi ve yenilikler hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanır. Ferdi seferberlik eğitimleri için yapılacak planlamalarda, beş yıl süreyle tazeleme eğitiminden geçmemiş yedek personelin eğitim düzeyinin düşmüş olabileceği ihtimali de göz önünde bulundurulur.

(3) Seferberlik tatbikatları ve ferdi seferberlik eğitimleri amacıyla silahlata alınacak personel miktarları ile tatbikata katılacak birlik, kurum ve kuruluşlar, Genelkurmay Başkanlığı tarafından belirlenir.

(4) Seferberlik tatbikatları ve ferdi seferberlik eğitimlerinin süresi en çok kırk beş gündür. Bu süre, Cumhurbaşkanı kararıyla artırılabilir.

(5) Seferberlik tatbikatları ve ferdi seferberlik eğitimlerinin icrası için birliğine katılan yedek personelden, seferberlik tatbikatı ve ferdi seferberlik eğitimi süresinin başlangıcından itibaren üçte birine ve daha fazlasına yasal bir nedenle devam edemeyenlerin eksik olan hizmet süreleri tamamlattırılır. Yedek personelin suç teşkil eden eylemleri nedeniyle eksik olan hizmet süreleri ise ayrıca tamamlattırılır.

(6) Yedek personelden seferberlik tatbikatına veya ferdi seferberlik eğitimine görevlendirilenlerin, silahlata davetiyelerinin tebliğ işlemlerinde 37 nci madde hükmü uygulanır.

(7) Seferberlik tatbikatları ve ferdi seferberlik eğitimlerine sevk tarihinde;

a) Kendisinin tutukluluğu veya hükümlülüğü,

b) Kendisinin herhangi bir sağlık kurumu raporuyla belgelendirilmiş istirahat gerektiren hastalığı,

c) Eşi veya ikinci derece dâhil kan veya kayın hısımlarından birinin sağlık kurumu heyet raporuyla belgelendirilmiş hayati tehlike içinde olduklarını gösteren hastalığı,

ç) Önceki veya sonraki on beş gün içinde eşinin, ikinci derece dâhil kan veya kayın hısımlarından birinin ölümü,

d) Önceki veya sonraki on beş gün içinde kendisi veya ikinci derece dâhil kan veya kayın hısımlarından birinin evlenmesi,

e) Önceki veya sonraki on beş gün içinde çocuğunun doğması,

nedenleriyle sevklerini yaptıramayanlar bu mazeretlerini kanıtlayan belgelerini askerlik şubesine teslim ederler.

(8) Yedinci fıkra kapsamındaki yükümlülerden bakaya olanlara bu süreleri için 7179 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin birinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(9) Yedinci fıkranın (b) bendi kapsamındakiler istirahatı bitiminde derhâl sevk edilirler. Diğerlerinin sevkı bir ay ertelenir.

(10) 39 uncu madde kapsamında sefer görev emri kaldırılan personelden seferberlik tatbikatları veya ferdi seferberlik eğitimlerine görevlendirilmiş olanların görevi iptal edilir.

(11) Seferberlik tatbikatları veya ferdi seferberlik eğitimleri amacıyla silahaltına alınacak yedek personel, Genelkurmay Başkanlığınca uygun görülmesi hâlinde, silahaltında bulundukları süre içerisinde gerçekleşebilecek olan uluslararası askerî eğitim, atış ve spor faaliyetlerine katılabilirler.

(12) Seferberlik tatbikatı veya ferdi seferberlik eğitimi bakayaları kamu hizmetine veya özel hizmete alınamazlar. Bunları kamu hizmetine veya özel hizmete alanlar hakkında askerlik şubelerince mahallin Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur.

(13) Seferberlik tatbikatı veya ferdi seferberlik eğitimi bakayas sayılanlar hakkında 7179 sayılı Kanunun 24 üncü ve 26 ncı maddeleri hükümleri uygulanır.

(14) Barışta planlanan seferberlik tatbikatları veya ferdi seferberlik eğitimlerine katılıp tamamlayan yedek personel, hizmet süresinin sonunda birliklerince terhis edilir.

(15) Acil ihtiyaç duyulan hâllerde, 2941 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin beşinci fıkrasına göre Cumhurbaşkanlığı kararıyla süresi yedi günü geçmemek üzere yedek personel silahaltına alınabilir.

(16) Seferberlik tatbikatları ve ferdi seferberlik eğitimlerine ilişkin usul ve esaslar Genelkurmay Başkanlığı tarafından belirlenir.

Seferberlik tatbikatlarına ve ferdi seferberlik eğitimlerine katılanların özlük hakları

MADDE 95- (1) Seferberlik tatbikatlarına ve ferdi seferberlik eğitimlerine katılanlara ilgili kanunlarla düzenlenen esaslara göre özlük hakları ödenir.

(2) Yedek erbaş ve erlerin yol masrafı Askeratma Yönetmeliğinin 102 nci maddesine göre; yedek subay/astsubay, yedek uzman jandarma, yedek uzman erbaş ve yedek sözleşmeli erbaş ve erlerin harcırahı 6245 sayılı Kanuna göre ödenir.

Araçlara ilişkin seferberlik tatbikatları

MADDE 96- (1) Araçlara ilişkin seferberlik hazırlıklarının, barış döneminde denenmesi ve uygulamada ortaya çıkabilecek aksaklık ve eksikliklerin tespit edilerek giderilmesini sağlamak amacıyla, personel seferber olma hazırlıklarıyla uyumlu olarak;

a) Yedek parça ve aletleriyle, gerekli görüldüğünde sürücüleriyle birlikte binek ve nakil hizmeti için Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç makamlarına yarayan her tür kara nakil araçları ve iş makineleri,

b) Bütün hizmetlileri ve mürettebatıyla birlikte deniz, göl, nehir ve kanallarda kullanılan gemiler ve her türlü çekme araçları,

c) Mürettebatı, hizmetlileri ve bütün malzemesiyle birlikte hava araçları,

Genelkurmay Başkanlığının talebi, Millî Savunma Bakanlığının teklifi üzerine Cumhurbaşkanlığı kararı ile her defasında on günü geçmemek üzere Millî Savunma Bakanlığı tarafından silahaltı davetiyesi düzenlenerek tatbikata çağrılabilir.

(2) Seferberlik tatbikatlarına görevlendirilen araçların silahaltı davetiyelerinin tebliği, ilgili il afet ve acil durum müdürlüklerince yapılır.

Seferberlik tatbikatlarına araçların getirilmesi, yollanması ve ödeme işlemleri

MADDE 97- (1) Seferberlik tatbikatına görevlendirilen araçların sahibi veya sürücülerini silahaltı davetiyelerinde belirtilen tarihte araçları ile birlikte bulunduğu mahallin Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonuna başvururlar. Bu komisyonlar tarafından seferberlik ve savaş hâllerinde yapılacak işlemlerin benzeri yapılarak, araçlar tahsis edildikleri birliklere sevk edilir.

(2) Tatbikata çağrılan araçların tatbikat süresi kadar kiralama bedelleri ile bunlarla birlikte gelen personelin giderleri, Millî Savunma Bakanlığı bütçesinden karşılanır.

Mal ve hizmetlere ilişkin seferberlik tatbikatları

MADDE 98- (1) Seferberlik ve savaş hâllerinde veya seferberlik ve savaş hâlinin henüz ilan edilmemiş olduğu ancak savaş gerektirebilecek bir durumun baş gösterdiği gerginlik ve buhran dönemlerinde uygulanmak üzere, önceden hazırlanan müşterek planların, protokol veya sözleşmelerin barış döneminde denenmesi ve uygulamada aksayan hususların tespit edilerek gerekli önlemlerin alınması amacıyla;

a) Seferberlik ve savaş hâllerinde Cumhurbaşkanlığı kararıyla belirlenecek bölümleriyle kuvvet komutanlıkları emrine girecek Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı birlikleriyle veya Türk Silahlı Kuvvetlerinin harekât kontrolüne girecek kamu kurum ve kuruluşlarla veya bakanlıklarca seferberlik ve savaş hâliyle ilgili görev verilen kurum ve kuruluşlarla,

b) Seferberlik ve savaş hâllerinde, Türk Silahlı Kuvvetleri harekât komutasına alınacak özel inşaat ve özel nakliyat firmalarıyla,

c) Diğer kamu/özel kurum ve kuruluşlarla,

Genelkurmay Başkanlığının talebi, Millî Savunma Bakanlığının teklifi üzerine Cumhurbaşkanlığı kararı ile belirlenecek zaman, yer ve sürelerde tatbikatlar yapılır.

(2) Cumhurbaşkanlığı kararı ile seferberlik tatbikatlarına görevlendirilen kurum/kuruluşlar veya gerçek/tüzel kişiler ile tatbikatı icra edecek birlik/kurumlar arasında ayrıca detay protokol veya sözleşmeler yapılır.

(3) Cumhurbaşkanlığı kararı kapsamına giren il ve ilçe Millî Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonlarınca gerekli kararlar alınır.

(4) Bu tatbikatlar için gerekli ödenek, katılacak bakanlık veya kurum ve kuruluş tarafından belirlenerek tatbikatın yapılacağı yılın bütçesine konulur. Önceden planlanmayan ancak yapılması zorunlu görülen tatbikatların gerektirdiği ödenek, 5018 sayılı Kanun hükümlerine göre karşılanır.

Seferberlik tatbikatları ve ferdi seferberlik eğitimleri çağrısı

MADDE 99- (1) Seferberlik tatbikatları ve ferdi seferberlik eğitimleri için çağrı, gizli veya açık olarak yapılabilir. Bu hususa ilişkin usul ve esaslar Millî Savunma Bakanlığı tarafından belirlenir.

Seferberlik eğitimleri

MADDE 100- (1) Seferberlik ve savaş hâli hazırlıklarına ilişkin olarak Cumhurbaşkanlığı, bakanlık, planlamaya tabi kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşlarının bu hususta görevli personeline gerekli görülmesi, ihtiyaç ve talep olması hâlinde Millî Savunma Bakanlığı veya Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği tarafından eğitim verilebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Millî İstihbarat Teşkilatı seferberlik hazırlıkları

MADDE 101- (1) Seferberlik veya savaş hâlinin ilanında silahaltına alınacak Millî İstihbarat Teşkilatı mensupları, bu Teşkilat emrine tertip edilir.

(2) Millî İstihbarat Teşkilatı mensuplarının araçları için sefer görev emri verilmesi hâlinde, yapılacak bildirim üzerine bu araç sefer görev emri Millî Savunma Bakanlığınca ertelenir.

(3) Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığının barıştan itibaren seferberlik işlemlerinin nasıl yürütüleceğine dair usul ve esaslar Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı tarafından belirlenir.

(4) Millî İstihbarat Teşkilatı mensuplarının yedek personel erteleme işlemlerine ilişkin olarak yapılacak bildirimlerin içeriği, Millî Savunma Bakanlığı ve Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı arasında yapılacak protokolle belirlenir.

Bilgi güvenliği

MADDE 102- (1) Bu Yönetmelikte görev verilen kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler; elektronik ortamda bilgi paylaşımı esnasında bilgi güvenliği ve siber güvenlik konularında önlemleri almak ve aldırarak, ihtiyaç durumunda işlemlerin aksatılmadan yürütülmesine ilişkin gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamakla yükümlüdür.

Yürürlükten kaldırılan mevzuat ve atıflar

MADDE 103- (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle birlikte;

a) 9/5/1980 tarihli ve 8/871 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Türk Silahlı Kuvvetleri Lojistik Seferber Olma Hazırlıkları Yönetmeliği,

b) 13/12/1991 tarihli ve 91/2513 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Seferberliği Yönetmeliği,

c) 23/8/2010 tarihli ve 2010/912 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Yedek Personel Erteleme Yönetmeliği,

yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) Mevzuatta, yürürlükten kaldırılan Seferberlik ve Savaş Hali Tüzüğü ile birinci fıkrada belirtilen yönetmeliklere yapılan atıflar, bu Yönetmeliğe yapılmış sayılır.

Yürürlükteki alt düzenleyici işlemler

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Yönetmelikte öngörülen usul ve esaslar, direktif, protokol ve benzeri alt düzenlemeler hazırlanıp yürürlüğe girinceye kadar, yürürlükteki alt düzenleyici işlemlerin bu Yönetmeliğe aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

(2) Bu Yönetmeliğin ilgili maddeleri gereğince çıkarılması gereken usul ve esaslar, direktif, protokol ve benzeri alt düzenlemeler, ilgililerince çıkarılır.

Yürürlük

MADDE 104- (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 105- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.